

Realități Culturale

REVISTĂ DE ETNOGRAFIE, FOLCLOR ȘI CULTURĂ CONTEMPORANĂ

ANSAMBLUL „CRĂIȚELE”, s. Văleni, r. Cahul

RĂSCANI

PAVEL POPA Cireșar.....	1	Jocul din bătrâni lăsat.....	19
Calendar Cronologic.....	5	Dulce floare de salcâm.....	20
MARIA SCOARTĂ Sub căciula lui Guguță.....	9	Cu dor și drag de Nicolae Sulac.....	21
Talente noi — speranțe noi.....	9	ANGELA BURAVEȚ Hristos a înviat!.....	22
Eu sunt poetul acestui neam.....	10	S. ZAPOROJAN Acasa spiritului nostru.....	23
MARIA POPA Spectacol pascal emoționant la Bălți.....	12	VERA POSTOVIC Clipe de neuitat.....	24
TATIANA JIDOVANU La izvoarele înțelepciunii.....	13	CLAUDIA TROFĂILĂ Cartea — prietena mea.....	25
MARIANA COCIERU Un neobosit valorificator al folclorului românesc.....	14	LARISA VLAS Școala de Arte „Tîmotei Bătrânu”.....	26
Hai, măi frați, ș-om trăi bine.....	15	ELENA LEVIȚCAIA Vizita de lucru.....	27
VITALIE BELÎI Simfonia talentelor.....	16	ECATERINA CEMÂRTAN Eugen Rotaru —	
NELI MARTINENCO Pavel Rivilis — partiturile vieții.....	17	moment aniversar cu multă muzică bună!.....	28
ION DOMENCO Carte de căpătâi pentru elevi și studenți.....	19	VICTOR GHILAȘ Dicționar de etnomuzicologie.....	29

Simfonia talentelor

Jocul din bătrâni lăsat...

PROIECTUL „REALITĂȚI CULTURALE”
nr. 6 (24) iunie 2013

Adresa: mun. Chișinău, str. București,
68, of. 313, 314
Tel.: (+373 22) 20-25-53
Mob.: (069) 39 24 98 (redacția)
Fax: (+373 22) 20-25-55
E-mail: popapavel55@gmail.com
notografprim@gmail.com

COLEGIUL DE REDACȚIE

Pavel Popa,
redactor-șef

Ion Bălțeanu,
Uniunea Meșterilor Populari
din Moldova

dr. Varvara Buzilă,
Muzeul Național de Etnogra-
fie și Istorie Naturală

dr. Victor Ghilaș,
Academia de Științe
a Moldovei

Veta Ghimpu-Munteanu,
Teleradio-Moldova

Gheorghe Nicolaescu,
Cabinetul metodic
al Ministerului Culturii

Mariana Cocieru,
Academia de Științe
a Moldovei

Claudia Șerșun,
Secția Cultură Ialoveni

Cristian Șarban,
design, tehnoredactare

Cireșar

PAVEL POPA

În popor, luna Iunie mai este numită și Cireșar sau „luna cireșelor”. Iunie semnifică începutul verii – anotimp al zilelor însorite, când vegetația și timpul calendaristic ajung la maturitate, când ziua este cea mai lungă de peste an.

Astrologic, Iunie începe cu soarele în semnul Gemenilor și sfârșește în semnul Racului, astronomic cu soarele în constelația Taurului și se sfârșește cu soarele în constelația Gemenilor.

În iunie, la data de 22 este solstițiu de vară cu cea mai lungă zi a anului.

Denumirea de Iunie vine din latinescul Iunius, de la zeița „Iuno”, soția lui Jupiter și ocrotitoarea femeilor măritate, fiind considerată luna cea mai favorabilă pentru nunți fiindcă fundamentează lega celei mai trainice căsnicii.

În mitologiile greacă și romană întâlnim:

— Iuno (sau Iunona) este echivalentul roman al zeiței grecești Hera. Părinții zeiței sunt Saturn (zeu) și Ops, este sora mai mică și soția lui Jupiter/Zeus;

— Este numită „Lucina”, datorită faptului că ajută femeile la nașteri, fie „Juga”, pentru că era patrona căsătoriilor;

— Este „patroana protectoare” a orașului Roma fiind venerată pe Capitoliul din Roma.1.

O altă versiune povestește că : „Denumirea lunii iunie provine de la această zeiță, ziua de 14 februarie ziua „Sfântului Valentin”, „ziua îndrăgostiților”, sărbătorită în Europa Occidentală, este atribuită la fel, ca o reamintire a zeiței, fiind cinstită cu un buchet de flori dăruite persoanei iubite.2.

Cunoscută ca foarte geloasă, Iuno s-a răzburat pe toate muritoarele sau zeițele cu care soțul său a înșelat-o (Leto, mama lui Apollo și a Dianei (la

greci Artemis), Danae, mama legendarului Perseu, Io, Europa etc).

Noi, contemporanii considerăm luna iunie – luna când se coc primele cireșe care sunt foarte benefice pentru sănătate. Se zice, pe bună dreptate așa este că cireșele sânt considerate „antioxidanți care contribuie la scăderea colesterolului și favorizează circulația sanguină, fortifică sistemul imunitar și împiedică procesul de îmbătrânire, este perceput ca un adevărat aliment antioxidant care încurcă dezvoltării cancerului, a tumorilor maligne. Este bine de știut că 100 de grame de cireșe au o valoare energetică de 48 kcal, că ceaiul preparat din codițe de cireșe este bun pentru rinichi, elimină toxinele din organism, îmbunătățește calitatea somnului, reglează tensiunea. „Un studiu recent ne arată că posibilitatea de a face un atac de cord este redusă cu 30% dacă se consumă în fiecare zi o cantitate mică de cireșe și anume aproximativ 100 g.” 3.

Asemenea lunilor surori, iunie are mai multe superstiții despre vreme și despre productivitatea anului agricol:

— Dacă tună și fulgeră mult în luna iunie, atunci vara va fi noroasă;

— Dacă în luna iunie avem parte de ploii, atunci la Crăciun vom avea parte de belșug;

— Dacă vântul de la miazănoapte va bate în luna lui iunie, atunci grăul va avea roade bogate;

— Dacă plouă în luna iunie, atunci nu vom avea recolte prea bune la porumb, etc. 4.

Simbolurile lunii

Pietrele. *Perla* — simbol al puterii sacre, sacrul produs al nasterii, emblema forței regenerative femi-

nine, semnifică viața creată, dar și misterioasa putere care face posibilă apariția vieții, simbol al regenerării și renașterii, puterea de vindecare a unei largi game de boli, simbolizează sufletul, aduce noroc în dragoste sau împlinirea acesteia prin logodnă, este folosită și în farmece de dragoste, de vindecare, reprezintă protecția contra focului, spiritelor rele.

Alexandritul — stimulează plăcerea, dragostea, este benefic în concentrarea asupra eului interior, simbolizează căsnicia fericită, vara.

Florile. *Trandafirul*, potrivit unui mit grecesc, a fost creat de zeița florilor, Chloris ... Intra o zi, ea a găsit în pădure trupul neînsuflețit al unei nimfe pe care l-a transformat într-o floare. Apoi, a chemat în ajutor și alți zei: Afrodita i-a dăruit florii frumusețea, Dionysus parfumul, iar zeul vântului de vest a alungat norii pentru ca Apollo, zeul soarelui, să strălucească pes-

te ea și să o facă să înflorească. Ivan Evseev în „Dicționar de Simboluri și Arhetipuri Culturale” a constatat că: „Vechii greci în timpul sărbătorilor își împodobeau, cu ghirlande de trandafiri casele, templele, statuile și mesele festive. Ei integrează această floare sistemului lor mitologic, asociind-o cultului unor zei ca Afrodita, Adonis, Eros sau Dionysos, care întruchipau frumusețea, dragostea și viața. Cultul trandafirului îl vom regăsi mai târziu la Roma, unde roza, flos Veneris, cum spune Ovidiu, face parte din paradigma bucuriilor vieții, fiind mereu în vecinătatea dragostei, a vinului și poeziei. Mai multe legende și mituri grecești sau romane explică culoarea roșie a trandafirului provenind din sângele Afroditei, al lui Adonis sau al unor nimfe. Cultul trandafirului va fi preluat în Evul mediu, această floare devenind un simbol-cheie în tradiția poetică, în mistica creștină și în heraldică. Trandafirul este un simbol al dragostei ardente, atunci când floarea e roșie, sau al dragostei pure și elevate, atunci când petalele sale sunt colorate în alb. Roza semnifică, totodată, frumusețea și armonia luminii. Este și un simbol solar, semnificând lumina diurnă, înțelepciunea și impulsul creator. „Floarea vesnic tânără a lui Bacchus și a Venerei” este și un simbol al nemuririi și al inimii deschise spre cele mai nobile trăiri și idealuri umane; în creștinism, ea a devenit simbolul Maicii Domnului (Rosa virtnosa) și al lui Isus Hristos (Rosa aurea)”.5.

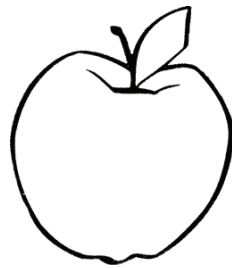
O legendă romană povestește despre o fecioară de o nemaipomenită frumusețe, pe nume Rhodanthe. Farmecul ei atrăsese o mulțime de pretendenți care o urmăreau zi de zi, fără a-i acorda nici o clipă de liniște. Epuizată de acest asalt continuu, Rhodanthe și-a căutat refugiu în templul îndrăgitei zeițe Diana. Din nefericire, Fecioara divină a fost cuprinsă de gelozie față de frumusețea tinerei fete, iar atunci când peștorii nerăbdători

au fărâmat porțile templului Diane, mâniașă zeiță a transformat-o pe Rhodanthe într-o floare de trandafir, următorii ei înflăcăriți fiind preschimbați în spinii acestei flori. 6.

Copacii: *Mesteacanul* — simbolizează lumina, puritatea și feminitatea, este considerat dar de la Dumnezeu, protejează oamenii.

Mărul — simbolizează imortalitatea, dragostea, sexualitatea, magia, tinerețea și fericirea, iubirea și căsătoria.

Alături de cele constatate anterior luna iunie este bogată și în sărbători religioase, în continuare ne referim doar la cele mai importante.

Sfinții Împărați Constantin și Elena/3 iunie

În tradiția noastră Sfinții Împărați Constantin și Elena sunt considerați părinții sfinteii cruci. În una din legendele populare se zice că Sfântul Constantin ar fi scos din mare crucea pe care a fost răstignit Isus Hristos, de către Sfânta Elena, la Ierusalim.

Tradițiile, obiceiurile și superstițiile sărbătorii sunt mai mult legate de apropierea de vara și de ciclul lucrărilor agricole. Se crede că această zi era considerată sfârșitul semănatului ovășului și porumbului, iar cine v-a lucra în această zi i se va usca recolta

sau va fi distrusă de foc, strugurii vor fi mâncați de grauri și ulii vor fura păsările casei din ograda gospodarului.

Oamenii spun că vara se începe chiar în această zi numită și ziua păsărilor, când păsările de pădure încep să-și învețe puii să zboare.

Ispasul/13 iunie

Una dintre cele mai mari sărbători domnești este și Înălțarea Domnului nostru Iisus Hristos organizată în pomenirea zilei, când Mântuitorul a urcat spre ceruri, numită în popor Ispasul. Cuvântul Ispas are rădăcini slavonești Spasiteli (Mântuitorul). Se sărbătorește tradițional în Joia din a șasea săptămână după Paști, în a patruzecia zi după Învierea Domnului. Temelia acestei creștinești zi este constituită din credințe păgâne. Și astăzi,

noi credem că timp de 40 zile după deces sufletul răposatului este pe pământ, iar în ziua a 40-a el se înalță la ceruri cu tot cu trup - fapt ce demonstrează că civilizațiile antice se închinau zeităților agrare solare despre care se credea că mor și învie anual, după care se urcă la cer, trăind printre zeii nemuritori. Se presupune că așa s-a întâmplat și cu Iisus Hristos. Tot în această zi se sărbătorește și sfântul Ispas, martorul urcării lui Hristos spre cer și în această zi nu se muncește nici în câmp și nici acasă. Ispas a fost un om vesel, de aceea și credincioșii în această zi sunt veseli. Masa ritualică de Ispas este asemănată cu cea de Paști, femeile împodobesc masa cu pască, ouă vopsite - tradițional roșu și sunt date de pomană.

De Ispas creștinii se salută „Hristos s-a înălțat!” - „Adevărat s-a înălțat!”. Sfântul Ispas este considerat patron al casei.

Se spune că „în ziua de Ispas să nu dai foc și sare din casă”; foc - pentru că tot anul vei avea gălăgie; sare nu se dă pentru a proteja mana vacilor. În ajunul sărbătorii creștinii aduceau verdeață, ramuri de alun și împodobeau casele. Plantele de la Ispas se păstrau tot anul, fiind folosite pentru oameni bolnavi, de dureri de cap etc. În această zi gospodinele culeg frunze de viță-de-vie pentru sarmale, merg în câmp să vadă semănăturile și dacă cioara nu se vede din grâu, roadă va fi mănoasă. Cum va fi timpul de Ispas așa va fi toată vara.

La Ispas se fac pomeni, se curăță și se împodobesc mormintele cu flori, se pomenesc morții, se sfințesc florile, ramurile de nuc, leuștean, se lovesc vitele și oamenii cu leuștean ca să alunge relele, se fac vrăji și descântece. Până în ziua de Ispas se seamănă porumbul, se crestează urechile mieilor pentru a fi ușor recunoscuți.

Rusalii/ Pogorârea Sfântului Duh

La 23 iunie, pe stil vechi, sărbătorim Pogorârea Sfântului Duh sau Rusaliile, una dintre cele mai vechi și importante sărbători creștine celebrată încă de pe vremea apostolilor, care marchează întemeierea Bisericii. Rusaliile se sărbătorește numai duminica, la 50 de zile după Paști și este

comemorată coborârea Sfântului Duh asupra ucenicilor lui Iisus din Nazaret

Sărbătoarea Rusaliile vine încă de la geto-daci, ei au preluat-o din mitologia romană. La romani, Rosalia, „Sărbătoarea Trandafirilor” era o zi închinată cultului morților cărora li se aduceau ofrande: alimente și trandafiri pentru ai face mai blânzi. Mai târziu, sărbătoarea a suferit influențe ale cultului solar și ale miturilor autohtone. Cele nouă zile de Rosalii au fost personificate sub forma unor făpturi (Iele) diamonice, tinere, frumoase, capricioase și răzbunătoare - personaje feminine (cvasi) care trăiesc în văzduh și în pădure, care întruchipează sufletele fetelor moarte de tinere și fiicele lui Rusalim Împarat. În Joia Mare, ele părăsesc mormintele și sărbătoresc

Paștele cu cei vii și nu se mai întorc în lăcașele lor. Ele umblă în cete formate din spirite fără soț (3-5-7-9), le place foarte mult dansul deosebit de frumos executat în aer sau pe pământ, noaptea, în cerc. Se crede că Iele se rotesc în horă dansând goale, sau numai cu sâni goi, cu părul despletit, mai rar cu veșmânt de zale sau înfășurate în valuri transparente și cu clopoței la picioare); dansul lor specific este hora.

Principalele lor însușiri sânt coregrafia și cântecul vocal cu care, ca și Sirenele, își vrăjesc ascultătorii. Dacă cineva din oameni le zărește, sau din greșeala cineva calcă pe locul unde au dansat ele acela nu trebuie să se miște sau să le vorbească, în caz contrar el se îmbolnavește de o boala numită popular, „luat de Rusalii”. Se zice că pe unde au jucat ele, pământul se preface în scrum și este bătătorit, iarba se înegrește sau nu crește. În „Description Moldaviae”, Dimitrie Cantemir numea Ielele „nimfe ale aerului, îndrăgostite cel mai des de tinerii mai frumoși”. Nu se cunoaște originea acestui mit. „Iele” nu este un nume, ci pronumele personal feminin „ele”, rostit popular.

În majoritatea legendelor întâlnim că Rusaliile pedepsesc oamenii

care fac rău, care dorm sub pomi sau aduc noaptea apă de la fântână; îi ridică pe sus în vârtejuri, îi pocesc sau slujesc, le iau mințile și îi schilodesc.

Remediul magic-ritual împotriva bolilor provocate de rusalce, erau Călușarii care le determinau să plece din lumea celor vii.

În această zi, casele se împodobeau cu flori și ramuri verzi de nuc sau de tei sfințite și binecuvântate de către preot, acestea simbolizând limbile de foc ale puterii Sfântului Duh, care s-a pogorât peste Sfinții Apostoli.

Pogorârea (Coborârea) Duhului Sfânt este sărbătoarea întemeierii Bisericii.

În scopul apărării de Iele, oamenii împodobeau casa cu leuștean, usturoi, crenguțe de tei ca să le îmbuneze, sau făceau pomeni în ziua „Moșilor de vară”. Deasemenea, ei puneau la icoane, la porți și la streșina caselor frunze de nuc, de tei sau flori în semn de a proteja gospodăria, locuința și familia. Ramurile de tei folosite la Rusalii sunt păstrate toată vara în scopul folo-

sirii lor împotriva furtunii și a grindinii. În această zi, oamenii purtau pelin sau usturoi în sân sau la brâu, ca să fie apărați de Iele. Ca să nu fi luat de Rusalii, în Duminica Mare nu trebuie să te cerți cu cineva. De Rusalii nu se intră în vie, nu se merge în locuri pustii, pe lângă păduri sau fântâni fiindcă te poți întâlni cu spiritele rele.

A doua zi de Rusalii, preotul împreună cu sătenii se duceau pe lanuri și sfințeau apa cu care stropeau pământul, ca lanurile cu holde să nu fie distruse de grindină.

Era mare păcat ca în următoarele nouă săptămâni după Rusalii să culegi ierburi de leac.

Sfânta Treime/24 iunie

A doua zi - luni, după sărbătoarea Rusalii, noi prăznuim Sfânta Treime.

Religia creștin-ortodoxă ne spune că Sfânta Treime este formată din Dumnezeu Tatăl, Dumnezeu Fiul și Dumnezeu Duhul Sfânt.

• Dumnezeu Tatăl este singurul

Creator și Atotputernicul.

• Dumnezeu Fiul este unicul Fiul al Domnului, trimis spre a ridica păcatele lumii. Cu toții suntem considerați fiii lui Dumnezeu, însă Iisus este „Fiul Omului” trimis spre a ridica „păcatul strămoșesc”.

• Sfântul Duh a apărut la botezul lui Iisus în formă de porumbel. Atunci botezul a fost ridicat la rang de Sfântă Taină: „Taina Sfântului Botez”.

Cei trei formează o singură ființă în trei persoane (sau în trei ipostaze) – Dumnezeu.

Bibliografie:

1. <http://radioedera.blogspot.com/2012/05/semnificatia-zilei-de-1-iunie.html>
2. <http://radioedera.blogspot.com/2012/05/semnificatia-zilei-de-1-iunie.html>
3. <http://www.turnulfatului.ro/15358/ciresele.html?sst=>
4. <http://traditii-superstitii.ro/luna-iunie-traditii-si-obiceiuri/>
5. Ivan Evseev, *Dicționar de Simboluri și Arhetipuri Culturale*, p.187.
6. <http://www.diane.ro/2009/06/legendele-trandafirului.html>

Calendar Cronologic

1 IUNIE

1636

S-a născut **Nicolae Milescu Spătarul**, scriitor memorialist, teolog și diplomat, la Milești, Vaslui, într-o familie de boieri. Se stinge din viață la Moscova, în anul 1708. A învățat la școala Trei Ierarhi din Iași – Academia Vasiliană, la Academia Patriarhiei din Constantinopol (filozofie, teologie, istorie, literatură) și în Italia (științe naturale și matematici), învățând totodată multe limbi străine (elina, latina, slavona, greaca, turca, araba, chineza). În 1655-1658 era gramătic (secretar) al domnului Gheorghe Ștefan al Moldovei, spătar al noului domn Gheorghe Ghica (1658-1659), pe care l-a însoțit apoi în Țara Românească (1658-1660). Reîntors în Moldova (1660), merge din nou în Țara Românească (1661-1664), sub Grigore Ghica, acesta numindu-l reprezentant al său (capuchehaie) pe lângă Înalta Poartă din Istanbul. După 1664 peregrinează prin Europa, întâi la Berlin, apoi la Stettin (azi Szczecin, Polonia), la Stockholm (1666) și la Paris (1667), revenind în Moldova pentru scurt timp (1668). În 1671 pleacă la Moscova, fiind angajat la Departamentul soliilor (Posolski Prikaz), ca interpret pentru limbile latină, greacă și română, iar mai târziu, șef al traducătorilor din cancelaria diplomatică, rămâne în slujba țarilor ruși până la moarte. Pe lângă obișnuitele traduceri, alcătuiește singur sau în colaborare, numeroase compilații cu caracter teologic, filozofic, istoric și mai ales de hermeneutică medievală, pentru uzul țarului, al dregătorilor sau al elevilor pe care îi avea.

1865 Stere Constantin s-a născut în Ciripcău (sau Horodiște-Soroca) la 1 iunie 1865. Studiile le face la Liceul nobilimii din Chișinău și la Facultatea de Drept din Iași, unde în 1897 a susținut și teza de licență cu tema „Evoluția individualității și noțiunea de persoană în drept”, cu o experiență infernală de exilat politic și cu o activitate de luptător social pentru Unirea Basarabiei cu România (el a fost rector al actului de la 27 martie 1918) și cu alta de codirector al Vieții românești, în paginile căreia promovează poporanismul, cu o cale de militant politic efervescent el își încheie existența tumultoasă la 27 iunie 1936 în deplină izolare la Bucov, localitate din Valea Prahovei unde și-a zămislit ansamblul epic În preajma revoluției.

Ziua internațională a copilului

1971

Cântăreața și actrișa **Monica Anghel** s-a născut pe 1 iunie 1971. A debutat în muzică în 1986, iar zece ani mai târziu a câștigat Cerbul de aur cu piesa „Spune-mi”. La 14 ani a castigat primul premiu important la Festivalul de muzică ușoară „București - 1986”. În același an a participat la Festivalul Mamaia unde a obținut premiul I la secțiunea Interpretare. A lucrat cu mulți compozitori, printre care și Cornel Fugaru, cu care a obținut toate trofeele internaționale. A luat de doua ori trofeul în Australia, a fost premiată în Macedonia, Finlanda, Germania. A câștigat concursul cu doua piese „Ești învingătorul” și „O rază pentru dragostea mea”. A câștigat multe premii în străinătate și în țară, iar în 2002 s-a clasat pe un loc bun cu piesa „Tell me why” în duet cu Marcel Pavel. A mai reprezentat România la Eurovision în 1996 alături de formația Sincron. Pe langa muzică, cocheteaza și cu actoria, reușind să demonstreze că este foarte bună și la acest capitol, făcând parte din grupul umoristic „Divertis”. Are o emisiune matinală la Europa FM. Monica detine 11 trofee muzicale, cucerite la cele mai prestigioase festivaluri internaționale.

2 IUNIE

1933

Victor Gațac s-a născut la 2 iunie 1933 în or. Lipcani-Hotin. A absolvit Universitatea de Stat a Moldovei în 1955 și aspirantura la Moscova, unde conduce sectorul de folclor al Institutului de Literatură Universală „M. Gorki”; monografii: Eposul eroic est-romanic, 1967; Folclorul și relațiile istorice moldo-ruso-ucrainene, 1975) ș.a.

1963 S-a născut la 2 iunie dna **Valentina Semionov**, șeful Secției de Cultură a raionului Dubăsari.

3 IUNIE

1940

Anatol Ciocanu s-a născut la 3 iunie 1940 în s. Mălăiești-Bălți. Volume: „Sărutul soarelui”, 1965; „Sonetele câmpiei”, „Veșnic renaște”, 1981; „Vârsta teiului”, 1984; „Cântece de acasă”, 1971; „Alte cântece de-acasă”, 1978 etc. A absolvit Universitatea din Chișinău în 1962; a fost redactor la revistele „Moldova” și „Glasul națiunii”.

4 IUNIE

Ziua internațională a copiilor-victime inocente ale agresiunii.

1956 S-a născut dl **Veaceslav Barat**, șeful Secției de Cultură a raionului Glodeni.

5 IUNIE

1980 Soprana **Irina Lungu** s-a născut la 5 iunie 1980 în Republica Moldova. A debutat în decembrie 2003 la Scala din Milano în rolul Anais din „Moise și fa-raonul” de Rossini. În 2007, a înlocuit-o pe Angela Gheorghiu la Roma în „Tra-viata” lui Zefirelli, rolul Violettei fiind deținut alternativ de trei soprane române: Angela Gheorghiu, Elena Moșuc și Irina Lungu.

1980 **Iurie Mamescu** s-a născut la 5 iunie 1980 în or. Chișinău. A absolvit Academia de Muzică, Teatru și arte Plastice (2004). Este laureat al concursurilor internaționale: „E. Moldoveanu”, România, 2002 (Premiul I), precum și diplomant al Concursului Internațional „Sloveanskii Iarmorok” din Donețk (2004) și Concursul Republican „A. Stârcea” din Chișinău (2004).

6 IUNIE

1934 Scriitorul **Gheorghe Malarciuc** s-a născut la 6 iunie 1934 în satul Bursuc-Soroca — 30. X. 1992, Chișinău; principalele volume de proză și piese: „Firicel de iarbă verde”, 1959; „La Piatra Cucului”, 1963; piese: „Nu mai vreau să-mi faceți bine”, „Dragă consăteanule!”, a scris o proză în cheie ușor arhaizantă, sadoveniană, în care, în afară de tema revoluționară ocazională, abordată în scheme sociologizante, prezentă în scenariile de filme pe care le-a scris: „Serghei Lazo”, „Viscolul roșu”, evocă trecutul istoric. Din moși strămoși fixează în fișe caracterologice ușor caricat procesul de lunecare a unor indivizi în abisul materialismului brutal, al meschinăriei, al lipsei de idealuri care duce la parvenitism, dezumanizare și înstrăinare, la exilarea spiritului în cochilia casei și familiei romanul „Firicel de iarbă verde”, care a atras o critică oficială acerbă, drama „Dragă consăteanule!”, care face și radiografia chirishismului basarabean.

1938 Consacrata cântăreață de muzică populară **Angela Păduraru** s-a născut la 6 iunie 1938 în satul Nemțeni, Hâncești. Artistă Emerită (1976). În 1961-1963 interpretă în Capela corală „Doina”, 1963-1966 solistă într-un ansamblu de estradă al Filarmonicii din Chișinău. Din 1971 – cântăreață în orchestra de muzică populară „Folclor”, iar din 1984 solistă în Capela corală „Doina”. Repertoriul Angelei Păduraru a fost constituit din cântece populare de pe întreg arealul basarabean: „Înfloriți flori, înfloriți”, „Să dăm mâna gospodari”, „Pasăre cu pene lungi”, „Zboară un cântec pe pământ”, „Ma învățat un moș bătrân” și multe altele.

10 IUNIE

1919 Mezzosoprana **Zenaida Pally** s-a născut la 10 iunie 1919 în or. Soroca și a decedat la 26 iunie 1997. A trait 78 de ani. A fost prim-solistă a Operei bucureștene (numita pe atunci Teatrul de Operă și Balet din București) și a cucerit publicul cu rolurile Amneris din „Aida”, Eboli din „Don Carlo”, Azucena din „Il Trovatore”, Ulrica din „Un Ballo in maschera” (Giuseppe Verdi), rolul titular din „Carmen” (Georges Bizet), Charlotte din „Werther” (Jules Massenet). Zenaida Pally a interpretat rolul Sfinxului din „Oedip” de George Enescu, la premiera românească a operei (1958). Pe lângă un repertoriu bogat de opera, artista a avut și un important repertoriu vocal-simfonic: „Stabat Mater” de Giovanni Battista Pergolesi, „Simfonia a IXa” de Ludwig van Beethoven, „Requiem” de Giuseppe Verdi, lied-uri de la compozitorii preclasici până la cei contemporani. Admirată în România, Zenaida Pally a fost extrem de apreciată și în străinătate, obținând mari succese în Franța, Germania, Belgia, Danemarca, Ungaria, Iugoslavia, Polonia, Bulgaria etc. Vocea sa se păstrează datorită imprimărilor pentru Radiodifuziunea română și datorită înregistrărilor realizate pentru case de discuri din București, Paris, Berlin, Moscova, Praga, Varșovia.

1976 Cântăreața soprană de opera **Maria Tonin** s-a născut la 10 iunie 1976 în or. Chișinău. A absolvit Colegiul Republican de Muzică „Șt. Neaga”, în 2000 – Conservatorul de Stat „Gavril Musicescu” din Chișinău. Din anul 2002 este solistă la TNOB. Maria Tonin este laureată a concursurilor naționale și internaționale printre care: Concursul inter-

național de interpretare vocală „F. Vinias”, Barcelona, Spania, 2002; laureată concursului „A. Stârcea”, 2000. Din 2004 este bursiera Premiului vienez al cântăreților de operă. Colaborează cu teatrele de operă din Cluj, Craiova (România), Palermo, Alcamo (Italia).

11 IUNIE

1937

Ecaterina Malcoci s-a născut la 11 iunie 1937, în satul Crocmaz, raionul Ștefan Vodă. A fost o actriță de teatru și film. A urmat studii de teatru și film la Școala teatrală „B.Sciukin” din Moscova (1955-1960), apoi a fost angajată în anul 1960 ca actriță la Teatrul „Lucafeărul” din Chișinău, unde a avut o carieră strălucită, plasându-se în topul celor mai bune actrițe din anii '60-'70. A debutat în 1961 ca actriță de film la studioul cinematografic „Moldova-film” în filmul „Insula vulturilor”. A interpretat roluri care au plasat-o printre actorii de frunte ai filmului moldovenesc, printre care Chelnerița din „Așteptați-ne în zori” (1963), Maria din „Ultima noapte în rai” (1964) și Rusanda din „Ce-i trebuie omului” (1975). A primit titlul de Artistă emerită (1971). A încetat din viață la 26 mai 2002, în mun. Chișinău, la vârsta de 65 ani și a fost înmormântată la Crocmaz, satul ei de baștină. În prezent, Liceul Teoretic din satul Crocmaz poartă numele actriței Ecaterina Malcoci. Filmografie: „Insula vulturilor” (1961); „Așteptați-ne în zori” (1963); „Ultima noapte în rai” (1964); „Ce-i trebuie omului” (1975).

14 IUNIE

1932

Poetul, prozatorul și traducătorul **Spiridon Vangheli** s-a născut la 14 iunie 1932, în s. Grinăuți, jud. Bălți. Începe învățătura în comuna natală, apoi la Bălți și în Pelinia pentru a urma școala medie (terminată în 1950). După absolvirea Institutului Pedagogic „Ion Creangă” din Chișinău (1955) și serviciului militar, între 1958 și 1960 este învățător la Năpădeni-Ungheni. Stabilindu-se la Chișinău, se angajează redactor la editurile „Cartea Moldovenească” (1960) și „Lumina” (1966), consultant literar la Uniunea Scriitorilor din Moldova (1968-1984). Ulterior al PEN-Clubului din Moldova (1991-1995). A debutat cu versuri în 1955, la revista „Glasuri tinere”. Opera lui pentru copii, are o rezonanță deosebită, este tradusă în engleză, rusă, japoneză, franceză, bulgară, slovacă, italiană, finlandeză, arabă, hindi etc. și distinsă cu Diploma de Onoare Internațională „Hans Christian Andersen” (1974),

Premiul de Stat al Republicii Moldova (1980), Premiul de Stat al URSS (1988), Premiul „Ion Creangă” al Academiei Române (1996) și cu Premiul Special al Uniunii Scriitorilor din România (2002). În 1962 îi apare placheta de miniaturi „În țara fluturilor”; apoi culegerile de povestiri „Soarele” (1963); „Băiețelul din Coliba Albastră” (1964); „Pe lume” (1964); volumul „Balade” (1966); „Isprăvile lui Guguță” (1967); „Codrule, codruțule” (în colaborare cu Gr. Vieru, 1970); „Ministrul bunelului”; „Alte isprăvi de-ale lui Guguță” (1971); „Columb în Australia” (1972); „Moș Gerilii” (1974); „Primiți urătorii?” (1975); „Guguță - căpitan de corabie” (1979); „Calul cu ochi albaștri” (1981); „Steaua lui Ciuboțel” (1981); „Guguță și prietenii săi” (1983); „Isprăvile lui Guguță” (1985); „Privighetoarea” (1985); „Scrieri alese” (1985); „Măria Sa Guguță” (1989); „Pantolonia - țara piticilor” (1989); „Moara veselă” (1990); „Ghiocica” (1991); „Guguță și prietenii săi”, I-II, (1994-1996); „Tatăl lui Guguță când era mic” (1999); „Copii în cătușele Siberiei” (2001). Antologii: „Ineluș-învârtecus” (1969); „Auraș-păcuras”, ediția III, (1990). Traduceri: „Iepurașul albastru” (1968); „O scrisoare către copiii lumii” (1968); „Astrid Lindgren”, „Pepi Cioraplung” (1973); „James Barrie, Peter Pan și Wendy” (1975).

1983

Mezzosopra Ana Anastasia Tverdohle s-a născut la 14 iunie 1983 în or. Chișinău. A absolvit Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice din Chișinău în anul 2006 (clasa profesorului Vladimir Dragoș, Artist al Popoului). Din 2005 este bursiera Premiului vienez al cântăreților de operă. Solistă la Teatrul Național de Operă și Balet din anul 2006, colaborează intens cu Filarmonica Națională „Serghei Lunchevici”, precum și cu Sala cu Orgă.

15 IUNIE

1820 Iosif Naniescu s-a născut la 15 iunie 1820 în s. Razalai, jud. Soroca. A fost fiu de preot și de mic copil a ramas orfan. Unchiul sau, arhimandritul Teofilact din mănăstirea Frumusica, l-a luat să-l îngrijească și în 1831, la 11 ani, l-a adus la Iași, la biserica Sf. Spiridon. Și cu scurgerea anilor acest orfan trece prin mai multe școli, ucenicește la mai mulți oameni de mare cultură și ajunge mitropolit al Moldovei. După 1849 începe să urce treptat pe scara rangurilor: ieromonah, protosinghel și arhimandrit la mănăstirea Gaiseni din jud. Dâmbovița, iar de acolo – la Sarindar din București. În 1888 Academia Romana îl alege mem-

bru de onoare. Urmeaza gestul de raspuns – el, prin testament, lasă Academiei biblioteca sa din 1000 de volume. Și tot în acest an tipărește un studiu: „Viața și traiul Sfinției sale Părintelui nostru Nifon, Patriarhul Țarigradului”. A murit la începutul sec. XX.

18 IUNIE

1934 S-a născut **Petre Zaharia** fluierar, naist, taragotist, cavalist și clarinetist în satul Hoginești, raionul Călărași, Artist Emerit (1970), Meșter al Poporului (1981). Din 1952 solist instrumentist în orchestra de muzică populară „Fluieraș”. A interpretat muzică populară și creații de compozitori moldoveni. Laureat al celui de-al VII-lea Festival mondial al tineretului și studenților de la Moscova (1957), Ordinul Insigna de Onoare.

21 IUNIE

1934 **Mihail Gheorghe Ciubotaru** s-a născut la 21 iunie, 1934 în satul Vărvărauca, r. Soroca. A absolvit în 1959, Universitatea de Stat a Moldovei și, în 1967, Școala Superioară de partid de pe lângă CC al PCUS, a deținut postul de redactor-șef al revistei Moldova, din 1994 - ministru al culturii din Republica Moldova. A fost apreciat cu Premiul de Stat republican în 1986. A editat romane: „Semănătorii”, 1974; „Drumuri”, 1979; „Indrăzneala”, 1983 etc.

23 IUNIE

Ziua Suveranității Republicii Moldova (Declarația de Suveranitate a fost adoptată de Parlamentul RM la 23 iunie 1990).

24 IUNIE

1934 **Nicolae Băieșu** s-a născut la 24 iunie, 1934 în s. Caracușeni Vechi-Hotin. A absolvit Școala pedagogică din or. Soroca (1955), Universitatea de Stat a Moldovei (1961), Doctorantura (1968); doctor în filologie (1970), doctor habilitat în filologie (1994). Activitatea profesională: cercetător științific (1961-1991), șef Direcție Științifică Folclor (1991-1999), șeful Secției de studiere a culturii populare la Institutul de Etnografie și Folclor al Academiei de Științe a Moldovei; șeful Direcției Științifice Folclor (din 2006 – Institutul de Filologie); din 2004 – profesor la Universitatea de Stat din Tiraspol, președintele Consiliului Specializat pentru conferirea gradelor științifice la Institutul de Filologie AȘM. Publicații: peste 800 de publicații, 30 de

cărți, circa 130 de studii în culegeri colective ș.a: Folclor moldovenesc: Bibliografie (1968), Ți-am adus un mărtișor (1969), Poezia populară moldovenească a obiceiurilor de Anul Nou (1972), Poezia obiceiurilor calendarice (1975), Folclorul copiilor (1978), Folclorul ritualic și viața (1981); în colaborare: Folclor din părțile codrilor (1973), Folclor din Bugeac (1982), Folclor din stepa Bălților (1986), Folclor din câmpia Sorocii (1989), Creația populară (1991), Folclor din țara fagilor (1993), Folclor românesc de la est de Nistru, de Bug, din nordul Caucazului, vol.1 (2007) etc. Distincții: Premiul „Dacia” al Ministerului Culturii al RM (1991), Premiul „Simion Florea Marian” al Academiei de Științe Române (1993), Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova (2004), Premiul Special al juriului ed. a XIII-a a Salonului internațional de Carte Românească (2004), medalia „Meritul Civic” (2006).

25 IUNIE

1933 **Ion Bass** – cântăreț de muzică populară și ușoară s-a născut 25 iunie 1933 în satul Chirsova, raionul Comrat. 1957-1961 – învață la școala medie de muzica „Ștefan Neaga” din Chișinău, clasa canto și dirijat coral. 1961-1974 – solist al Filarmonicii de la Chișinău, iar în anii 1974-1987 – în orchestra de muzică populară „Folclor”. Din 1992 este profesor la Colegiul de Muzica „Ștefan Neaga” de la Chișinău. A înregistrat la Radio Chișinău cântece de Ș. Aranov, S. Șapiro, C. Rusnac, V. Rotaru, Z. Tcaci, V. Verhola, Gh. Mustea ș. a. Repertoriul său include și prelucrări ale melodiilor populare gagauzești și moldovenești. În 1967 i s-a conferit titlul onorific Artist Emerit; iar 1989 – Artist al Poporului.

29 IUNIE

1947 **Lică Sainciuc** s-a născut la 29 iunie în or. Chișinău, artist plastic. A absolvit Universitatea Tehnică din Chișinău (1971). Activează în domeniul picturii, pictor scenograf la mai multe spectacole a teatrelor din capitală și mun. Bălți, și al graficii de carte la operele lui Grigore Vieru, Spiridon Vangheli, se publică cu desene satirice.

Sub căciula lui Guguță

„Hai cu toții de mână sub căciula lui Guguță” – acesta a fost genericul acțiunii cultural-artistice, care s-a desfășurat în incinta Bibliotecii Publice raionale Briceni consacrată îndrăgitudinii scriitor al copiilor – Spiridon Vangheli. Dumnealui apreciat ca unul dintre cei mai buni povestitori ai lumii, distins pentru merite deosebite cu Medalia de aur din partea Organizației Mondiale pentru proprietate intelectuală și Diploma de Onoare Andersen.

Cușma fermecată al lui nea Spiridon Vangheli, considerat pe bună dreptate, un Ion Creangă al zilelor noastre, i-a purtat pe copiii prezenți

la manifestare, în țara de basm al lui Guguță – eroul principal al operelor Măriei Sale. Anume Guguță, rolul fiind interpretat cu iscusință de Vadim Creciun, a fost acel, care a dat start sărbătorii copilăriei, organizate de către BPR Briceni de comun acord cu direcția liceului teoretic „Grigore Vieru” din or. Briceni. Cei prezenți: copii, părinți, profesori, cititori s-au simțit duși pe aripa fanteziei în țara copilăriei. O trecere în revistă a vieții și activității scriitorului îndrăgit, a expoziției desfășurate a operelor Dumnealui a prezentat dna Nelly Corobcă, bibliotecară. Este de menționat, că elevii liceului – cititori activi ai bibliotecii, s-au încadrat cu plăcere în compania de pregătire către această sărbătoare. Au scris răvașe și eseuri, au executat desene consacrate lui Spiridon Vangheli. Pe parcurs participanții au înscenat fragmente din istorioarele frumoase, au citit eseuri, texte, monologuri. Este vorba de „Casa părintească”, „Ochii mamei”, „Bicicleta”, „Cușma lui Guguță”, „Băiețelul din coliba albastră”, „Fratele și sora”, „Suriara lui Făt-Frumos”, „Teiul”, „Ghiocelul” și multe altele. Micuții ingenioși din formația de dans „Capriciu” de la Școala de artă plastică Briceni dirijați de dna Tatiana Pavlovschi au dansat frumos în stil național, iar membrii

formației folclorice „Miorița” de la Centrul de creație al copiilor, conducător Svetlana Mânzatu au interpretat cântecele adunate de la vatra părintească. Ei toți fiind niște adevărați eroi din basmele lui Spiridon Vangheli. Apoi toți au trecut neapărat pe sub cușma fermecată, care le va îndeplini toate dorințele pe parcursul anului.

În acea zi fiecare s-a simțit fericit, ca în țara plină de mister a scriitorului îndrăgit, în care binele biruiește răul, în care toți au o singură dorință – de a trăi în liniște și pace într-o țară frumoasă, cu un plai mioritic, unde tradițiile, limba, graiul să stea în capul mesei.

Ar fi o nedreptate, dacă nu am enumera acei copii, care au participat activ. Este vorba de Sabina Procopișin, Alin Comerzan, Deniza Țăbrov, Valeria Gojan, Iustin Guțu, Patricia Caduc, Dorina Caduc, Andreea Voleac, Vlad Popa, Mihaela Hmeli, Bogdan Matcovschi și mulți alții.

„Iar eu atât așa avea a mai spune: o carte frumoasă e o bogăție aleasă Cine-o citește, mai tare se îmbogățește”, vorba poetului.

Maria Scoarță,
specialist principal,
Serviciul raional Cultură Briceni.

Talente noi — speranțe noi

Tradițional, în luna aprilie a fiecărui an elevii și profesorii de la cele 5 școli ale învățământului artistic din raionul Briceni se adună la o sărbătoare a artelor frumoase. Își demonstrează măiestria acumulată pe parcursul anilor tinerele talente, care peste ani dau rod și

ne duc vestea departe de hotarele țării noastre. Raionul Briceni are multe talente, iar o bună parte din ele și-au luat începutul în școlile de muzică din com. Larga și or. Briceni, școlile de artă din com. Colicăuți și or. Lipcani și Școala de artă plastică din Briceni.

Ediția curentă a Festivalului raional „Talente noi – speranțe noi” a avut loc în incinta Căminului de cultură Larga, renovat capital de curând. Sala spațioasă a găzduit spectatorii dornici de a aprecia talentul băiețașilor și fetițelor. În scena mare, rând pe rând,

MARIA SCOARȚĂ,
specialist principal, Serviciul raional Cultură Briceni.

au evoluat cu drag, cu simțul răspunderii și al seriozității zeci de elevi, care fiind îndrumați de profesori talentați și erudiți, descoperă tainele artelor frumoase. Pentru a câta oară ne-am minunat de evoluarea reușită a celor 4 fanfare, care se păstrează pe parcursul anilor, chiar în pofida faptului, că nu dispun de instrumente aerofone noi. Conducătorii lor dnii Ion Bârsan (Briceni), Dumitru Lisii (Colicăuți), Ruslan Pavaloii (Lipcani), înzestrați cu dar de la Dumnezeu, fac lucruri frumoase altoind dragostea față de acest gen al muzicii la talentele tinere.

Am rămas impresionați de evoluarea superbă a celor 3 orchestre de muzică populară – colective model: „Cimbrișor” (Briceni) – Simion Banciu, „Brâuleț” (Larga) – Alexandru Chișcuța, (Colicăuți) – Ludmila Lisii. Horele, bătutele și sârbele interpretate de orchestre, cântecele populare moldovenești, pe care ni le-au adus în scenă Doina Ciurcov, Cătălina Manița și Alina Megherea (Briceni), Adriana Vasilache, Ana Lupu, Olivia Zaicovschi (Colicăuți), Ana Clim și Valeria Litvinciuc (Larga) ne-au demonstrat adevărul, că muzica populară este o comoară a neamului nostru, căci „moldovenii când se strâng și-n petreceri se avântă, la un colț de masă plâng, la alt colț de masă cântă ...” Iar

vestita „Sârba de la Larga” a fost interpretată de lăutarii din „Brâuleț” așa cum se cântă doar în acest sat frumos cu tradiții și muzicanți vestiți.

Ne-a impresionat adânc evoluarea membrilor formației de dans modern „Capriciu”, care activează pe lângă Școala de artă plastică Briceni. Au evoluat 3 grupuri de copii, care ne-au prezentat 10 dansuri inedite: „Sârba”, „Hora”, „Polca din bătrâni”, „Paraschița”, „Vals” ș.m.a. Dna Tatiana Pavlovschi, coregraf, originară din s. Coteala, face lucruri frumoase în arta coregrafică. Ea muncește cu iscusință cu peste 50 de copii de toate vârstele. Dansul pentru Dumneaei este o plăcere a sufletului, dar și o datorie. Cele 4 ore de concert au trecut repede deoarece, când în scenă evoluează copiii, dar mai ales, acei talentați, te simți într-o lume feerică, tentați fiind de genurile muzicii superbe, înălțătoare. Aceasta ne-au dovedit-o și membrii formațiilor folclorice din Larga și Lipcani (conducători respectiv Lidia Digolean și Tatiana Lavric), acei din formațiile corale din Briceni și Larga (conducători Olga Poboșciuc și Lilia Baradachi), ansamblul de violoniști din Larga (conducător Adelina Gârtopan), tinerii instrumentiști Alexandru Cibotari și Bogdan Surugiu (vioară), Cristian Grosu (acordeon) din Lipcani ș.m.a.

Este de menționat, că în școlile învățământului artistic mucesc profesori talentați care au simțul răspunderii. Ei își îndeplinesc funcția cu minuțiozitate. Iar în fruntea instituțiilor se află niște conducători minunați, cu un stagiu impunător de muncă. Stând de vorbă cu Dumnealor, adese-ori mă mininez de înțelepciunea și cumsecădenia de care dau dovadă. Este vorba de dnii Dumitru Lisii (Colicăuți), Ludmila Vatamaniuc și Simion Banciu (Briceni), Andrei Cibotari (Lipcani), Valeriu Gheorghiuță (Larga), cărora le suntem recunoscători pentru toate.

Aducem sincere mulțumiri primarilor or. Briceni – Mihail Gnatiuc, Nicolae Lavric – Colicăuți, Eugen Dumenco – Lipcani, Radu Urechian – Larga, care în pofida tuturor greutăților, au găsit mijloace financiare și au asigurat colectivele de copii cu transport. Într-un cuvânt au contribuit la faptul ca sărbătoarea raională „Talente noi – speranțe noi” să decurgă în albia ei: frumos, plăcut, cu bucurie. Iar dnii primari Nicolae Lavric și Radu Urechian au savurat cu plăcere clipele frumoase prilejuite de copii.

La fine sărbătorii dna Alina Babiuc, vicepreședinte al raionului a înmănat diplome și premii bănești tuturor școlilor învățământului artistic.

Grigore Vieru – 78 ani de la naștere

„Eu sunt poetul acestui neam”

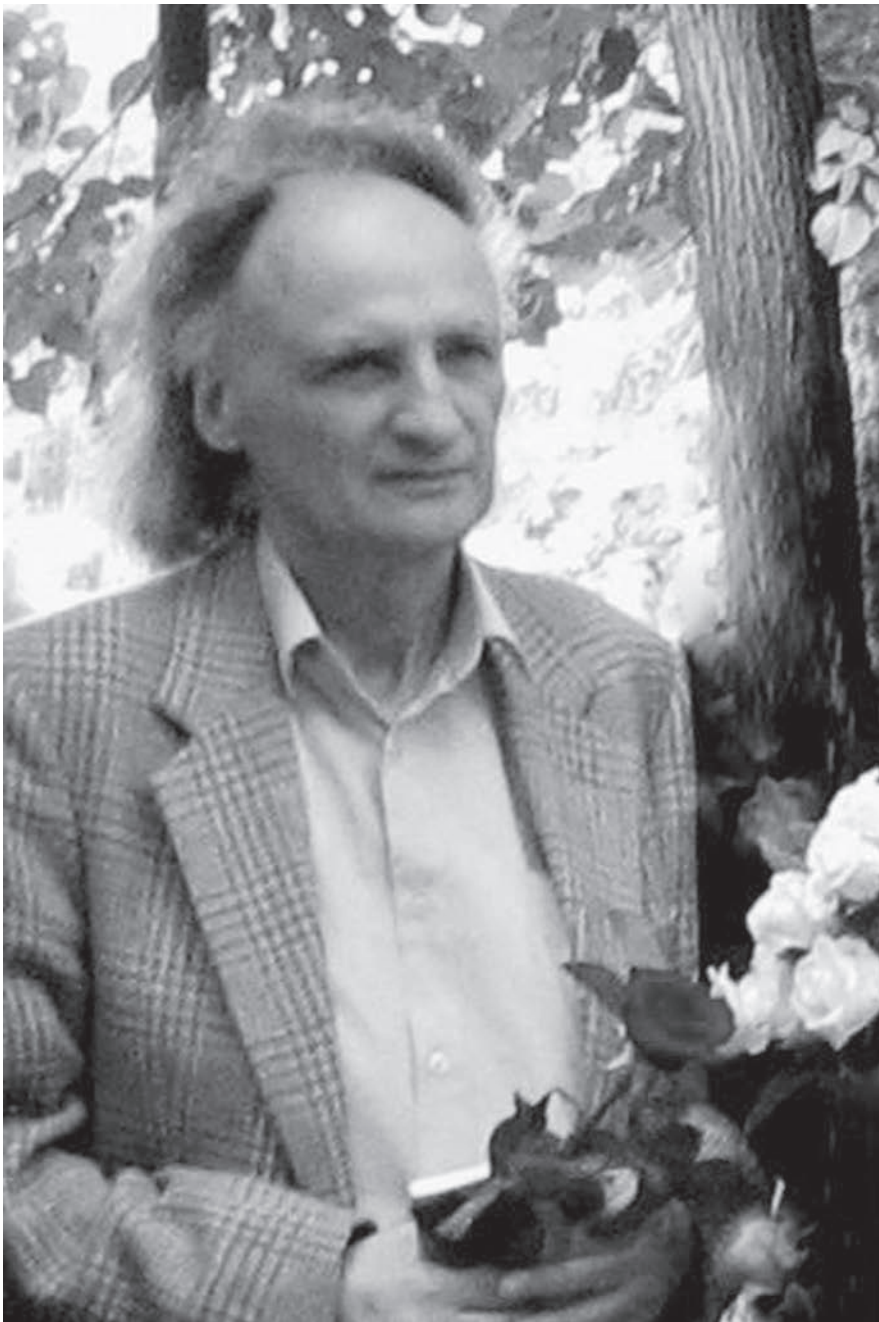
MARIA SCOARȚĂ,

specialist principal, Srviciul raional Cultură Briceni.

A devenit de-acum tradiție, ca în ajunul omagierii poetului îndrăgit – Grigore Vieru, lucrătorii din domeniul culturii din raionul Briceni, să se adune la o acțiune cultural artistică. Și de data aceasta în incinta Centrului de Cultură „Casa cărții” din or. Briceni s-au adunat acei, pentru care „poetul cu lira-n lacrimi”, bardul de la Pererâta, este veșnic viu în memorie și suflet.

Acțiunea complexă „Eu sunt poetul acestui neam”, a

decurs într-o atmosferă solemnă, emoțională, caldă, căci Grigore Vieru este o lacrimă-mărgăritar pe fața însorită a adevărului. El este poetul tuturor timpurilor și al tuturor generațiilor. Aceasta ne-au dovedit-o și participanții. Doamnele bibliotecare Maria Lungu (Briceni), Ludmila Strâmbu (Lipcani) a făcut o trecere în revistă a creației Măriei Sale. Versuri „dulci, ca fagurul de miere” au recitat doamnele Rodica Ciacâr, bibliotecară (Cotiujeni), Aliona

Coșman, Aurica Pogonea (CC Hlina). Dragoș Coșman, elev în cl. I-a la gimnaziul din satul Hlina, prin versurile citite cu multă pasiune, n-a lăsat indiferent pe nimeni. Toți ne-am pomenit purtați pe aripile copilăriei aducându-ne aminte de îndrăgitele poezii „Mulțumim pentru pace”, „Mama”, „Buzele mamei”, „Măinile mamei”, „Greierașul”, „Mama și feciorul” și multe altele. Iar Nona Saracuța, elevă în cl. a IV-a a liceului teoretic „Grigore Vieru” Briceni, Cristi Carlașuc, conducător artistic (Șireuți), Aurel Grușevschi, conducător al colectivului „model” (Coteala) au interpretat cântece pe versurile nemuritorului poet – „Focul din vatră”, „Iartă-mă”, „Eminescu”, „Casa părintească nu se vinde”, „Pentru ea”, „Răsai” și altele.

Un moment culminant al sărbătorii l-a constituit întâlnirea cu doamna Lidia Sorocan, profesoară de limba

română, fosta colegă de clasă a lui G. Vieru, originară din s. Șireuți. După ce ne-a ținut un discurs despre Grai, Limbă și Istorie, și-a dat frâu amintirilor. Ele fiind nespuse de scumpe și nefirești. Doamna Lidia Sorocan a menționat faptul că poetul nu-i decât iubire și a lăsat urmașilor o operă durabilă. Poezia sa ne dă speranța sărbătorii, a victoriei bunului, frumosului, adevărului.

Despre copilăria și viața lui Grigore Vieru anume în satul de baștină Pererâta, ne-a povestit detaliat și doamna Stella Blajin, conducător artistic de la CC Pererâta. Ne-am mai convins pentru a câta oară, că poezia lăsată de marele geniu e o taină ce ne face inima liberă și încrezătoare în frumusețea veșnică a vieții.

Acțiuni culturale artistice cu ocazia omagierii poetului au avut loc atât în instituțiile de cultură și învățământ din Pererâta, cât și localitățile Șireuți, Hlina, Coteala, Briceni, Drepcăuți ș.m.a.

Noi lucrătorii din domeniul culturii, avem sfânta misiune de a nu-l da uitării și ne vom strădui să-i înveșnicim memoria prin festivaluri de poezie, concursuri, acțiuni culturale artistice. Dar mai sânt niște lucruri de care ar trebui să ne îngrijim cu toții. Este vorba de societatea noastră în întregime. Ne este rușine, că până astăzi nu avem acea casă-muzeu la locul de baștină a lui Grigore Vieru. Am trecut mai dăunăzi prin Pererâta. Foarte multe case părăsite. Oamenii pleacă peste hotare în căutarea unui ban. Cu forțele proprii primăria și localnicii nu sunt în stare de a întreprinde lucruri hotărâtoare. Toți au nevoie de ajutor, mai ales financiar. Gimnaziul din Pererâta poartă numele lui Grigore Vieru, dar așa și nu este instalat măcar un bust cât de mic în tot satul. Poate a venit timpul să-și spună cuvântul oamenii de artă din Republica Moldova, ba chiar și din România... Este regretabil, dar la moment – acesta e adevărul.

Iar noi ne vom strădui nu numai în zile de naștere, dar pe tot parcursul vieții să ne omagiem poetul lacrimii și al durerii, al curajului și bărbăției neîngenunchiate, opera căruia ne adună mereu sub semnul materiei, al Luceafărului, al nemuririi valorilor perene.

Spectacol pascal emoționant la Bălți

În ajunul Paștelui în incinta Palatului municipal de Cultură Bălți a avut loc un recital de cântece pascale cu genericul „Lumina Învierii coboară pe pământ”, organizat de Formația folclorică cu titlul onorific „model” „Doinița”, conducător artistic Angela Furtună-Tăburceanu. Ani la rând membrii acestui ansamblu se apleacă cu dragoste, căldură și pioșenie asupra folclorului, aducându-l în scenă pur și încărcat de emoția înaltelor simțăminte ale bunilor și străbunilor. Datorită acestui efort piesele muzicale preluate de la locuitorii satelor din preajma municipiului sunt perpetuate și îmbogățite ca un bun ce ne aparține tuturor. Anume prin munca neobosită de valorificare a zestrei populare se explică succesul artiștilor acestei formații a Palatului Municipal de Cultură, care reușesc de fiecare dată în cadrul spectacolelor folclorice să răscolească sufletul numerosului public spectator.

În acest concert au fost implicați mai mulți participanți: meșterițele populare de la Clubul „Meșterul popular” (care au dezvăluit misterul tehnicii de încondeiere a ouălor pascale), soliștii corului Bisericii „Sfântul Pantelimon” (care a prezentat un repertoriu variat de cântece pascale), maturii și copiii veniți pentru a cunoaște din tainele sărbătorii Învierii Domnului Iisus Hristos. Ritualul creștin, tradițiile și obiceiurile ce țin de această mare sărbătoare au fost înveșnicite în minunatele cântece pascale „Sub o salcie pletoasă”, „Sus, sus, Maică sus”, „Ascultați cuvânt frumos”, „Busuioc la naștere”, „Hristos a Înviat din morți”, etc. cântate cu mult suflet și evlavie de participanții la eveniment.

Secția Cultură a Primăriei mun. Bălți (șef dna Vera Caraulan) susține mereu munca de cercetare în domeniul folclorului și preocuparea dnei Angela Furtună-Tă-

burceanu de arta populară. În calitate de conducător artistic al Formației folclorice „Doinița” și împreună cu membrii colectivului, dumneaei a participat la diverse concursuri și de fiecare dată au reușit să revină acasă doar cu premii importante. La ultimul eveniment cultural de anvergură – tradiționalul Festival-concurs coral „O, ce veste minunată” din Botoșani (România) – desfășurat de Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Botoșani la finele anului 2012, ansamblul a prezentat un spectacol inedit de colinde din zona Bălțiului. La evaluarea programului prezentat de formația folclorică bălțeană s-a luat în considerație nu doar arta interpretării colindelor, dar și vestimentația interpretilor, care corespunde rigorilor portului popular din zona de nord a Republicii Moldova. Astfel „Doinița” a intrat în posesia unuia dintre cele trei trofee onorifice ale Festivalului și anume „Gheorghe Timofti” (fost dirijor, director și profesor de muzică la Liceul de Artă „Ștefan Luchian” din Botoșani, calificat drept simbol al creativității și profesionalismului în domeniul muzicii corale). Trofeul onorific din Botoșani, spectacolul pascal, la fel ca și celelalte titluri și premii pe care le deține „Doinița” rămân a fi o mărturie a efortului depus pentru scoaterea din anonimat a folclorului autentic plin de frumusețe și lumină.

Maria POPA,
Secția Cultură Bălți

Ansamblul folcloric „Doinița”, mun. Bălți

„La izvoarele înțelepciunii”

„Din cărți culegi înțelepciune”

Ion Creangă

TATIANA JIDOVANU,
director-adjunct BMB „E. Coșeriu”

În scopul promovării lecturii și familiarizării elevilor cu viața și activitatea personalităților din literatură, cultura, istoria națională și universală, Ministerul Culturii, Ministerul Educației, Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”, Secția Națională IBBY din Republica Moldova organizează în 2013 ediția a XXIII-a a Concursului literar „La izvoarele înțelepciunii”, dedicată scriitorului francez Jules Verne, de la a cărui naștere, la 8 februarie s-au implinit 185 de ani.

Concursul se desfășoară în patru faze: locală, municipală sau raională, republicană și superfinala care va avea loc la Piatra Neamț, România. La concurs participă elevi din clasele VI-VIII.

La 25 aprilie, Biblioteca Municipală „E. Coșeriu” Bălți, a organizat etapa orașenească a concursului „La izvoarele înțelepciunii”. Consider alegerea acestui scriitor pentru concurs una reușită, Jules Verne fiind cel mai enciclopedic scriitor, cel mai tradus și

cel mai citit de toate vârstele. Au fost recomandate cinci romane pentru lectură: *Castelul din Carpați*, *Căpitan la 15 ani*, *Cinci săptămâni în balon*, *Copiii căpitanului Grant* și *Insula misterioasă* - opere care intrigă prin aventura incitantă, mister și suspans, prin întâmplări primejdioase dar cu finaluri fericite.

Elevii au participat la trei probe. Prima probă a constituit un test, unde copiii au încercuit varianta corectă. Pentru a doua probă am pregătit o prezentare Power Point, fiecare slide reprezentând un fragment mic de text reflectat și într-o imagine, împreună fiind momente importante din romanele recomandate. Participanții au studiat imaginea, au citit expresiv textul. Raportând imaginea la text, ei au numit opera, au descris imaginea în paralel cu textul, au numit episodul reflectat în operă, personajele, sentimentele și trăirile lor. În cadrul acestei probe juriul a apreciat nu doar creativitatea și corectitudinea răspunsurilor, dar și citirea expresivă. Pentru

proba a treia am pregătit câte o întrebare pentru fiecare elev. Întrebările au fost puse în baloane și fiecare concurent a ales un balon din care a sustras bilețelul cu întrebarea. Ideea folosirii baloanelor nu a fost una întâmplătoare, în două dintre romanele recomandate întâlnim zborul în balon: *Cinci săptămâni în balon* și *Insula misterioasă*.

Participanții au fost entuziasmați de aventurile lui Jules Verne, demonstrând vaste cunoștințe. Am fost profund mișcată de unii elevi care cunoșteau chiar și cele mai mici amănunte. Toți au fost activi, creativi și ingenioși. Chiar dacă nu toți au putut fi apreciați cu locuri premiante, unii dintre ei merită toată lauda noastră: Cebotari Mihai, LT „M.Eminescu”; Ciolacu Valeria, LT „G.Cosbuc”; Berco Mihaela, LT „A.I. Cuza”; Cudreașov Vladislav, LT „L.Bлага”; Ceban Diana, LT „B.P. Hașdeu”.

Juriul a apreciat concurenții în felul următor: locul III – Bârgău Stelian, LT „M.Eminescu”; locul II - Cecan Gheorghe, LT „M.Eminescu”; locul I – Cenușa Sorin, LT „B.P.Hașdeu”.

Consider că scopul a fost realizat, am reușit să promovăm lectura și să familiarizăm elevii cu viața și activitatea scriitorului Jules Verne.

În speranța că acest concurs va constitui un adevărat imbold pentru tinerii cititori să se adâncească și mai mult în izvorul nesecat al înțelepciunii, vă invităm la Bibliotecă!

Un neobosit valorificator al folclorului românesc

Apropiindu-se temporal de cea de a 79-a filă din calendarul vieții, omul de știință Nicolae Băieșu împărtășește și astăzi colegilor din spiritul său binevoitor, tratându-i cu o deosebită onestitate. Predilecția față de perlele folclorice ale poporului nostru l-au marcat pe renumitul etnolog să-și abnege aproape tot timpul acestora, devenind un prolific culegător și cercetător al panteonului de tradiții populare. Orice etapă a carierei distinsului profesor dezvăluie preocuparea permanentă de editarea unor culegeri de texte folclorice, a studiilor asupra fenomenelor de folclor, de rezonanță pentru cititorul specialist, dar și pentru cel pasionat de această inestimabilă comoară.

NICOLAE BĂIEȘU,
doctor habilitat în filologie, profesor universitar

S-a născut la 24 iunie 1934, într-o familie de țărani, în satul Caracușenii Vechi, județul Hotin (azi în raionul Briceni). În 1939 familia Băieșu pleacă în Dobrogea, împreună cu mulți basarabeni (la pământ arabil mai mult). A revenit la baștină în 1945, unde elevul Nicolae absolvește școala de 7 ani. Apoi vine perioada studiilor la școala pedagogică, universitate, academie.

Concomitent a urmat o ascensiune și în plan profesional. În 1961 și-a început activitatea ca laborant, apoi au urmat funcțiile: laborant superior, cercetător științific inferior, cercetător științific superior, șef al Secției de Cultură Populară, cercetător științific principal, coordonator al Direcției de Cercetare Folclor Literar și în cele din

urmă – consultant științific al Sectorului Folclor, la Institutul de Filologie al Academiei de Științe a Moldovei. În anul 1970 obține titlul de doctor în filologie, iar în 1994 – cel de doctor habilitat.

Toate câte s-au perindat de-a lungul vieții au fost însoțite de numeroase clipe de exaltare, dar și de necazuri, pâinea oamenilor de știință nefiind un lucru atât de ușor de obținut. Cu firea sa blândă, dar exigentă, folcloristul Nicolae Băieșu a reușit să le depășească pe toate, iar rezultatele științifice vorbesc de la sine: peste 800 de lucrări publicate, inclusiv 30 de cărți (4 monografii, 3 manuale – coautor, 2 crestomații – coautor, volume de texte etno folclorice, cu introduceri, comentarii); peste 150 de studii și articole în reviste de profil, culegeri colective; circa 570 de articole de popularizare a științei (în ziare, alte publicații).

Este autor a mai multor proiecte științifice instituționale și granturi care s-au soldat cu apariția diverselor lucrări de folclor de o mare importanță pentru cultura și știința românească. Grație muncii asidue și a insistenței manifestate, la o distanță de 14 ani de la apariția penultimului volum apare cea din urmă lucrare din seria de culegeri colective de folclor pe zone (8 volume; 1975-2009): Folclor românesc de la est de Nistru, de Bug, din nordul Caucazului (vol. I, Chișinău, Elan Poligraf, 2007, 594 p.; vol. II, Chișinău, Tipografia Centrală, 2009, 554 p.). De remarcat sunt și aparițiile editoriale Sărbători domnești (închinare Maicii Domnului și Mântuitorului): studiu, culegere de texte folclorice și etnografice, vol. I, Chișinău, Cartea Moldovei, 2004, 447 p.; vol. II, 2007, 430 p., care reprezintă expresia vie a muncii de investigație și o culme a realizărilor personale, cu atât mai mult, cu cât în condițiile unui regim totalitar toate creațiile cu referință la religie erau rău criticate și chiar interzise. Ca rezultat, aceste două volume au venit să completeze spațiul lipsă „în valorificarea prețioaselor datini și creații poetice ale sărbătorilor închinare celor două figuri simbolice excepționale în cultura creștinilor – Maica Domnului și Mântuitorul”.

La cei 79 de ani este angajat la două proiecte instituționale, ambele având ca obiectiv diseminarea produsului folcloric. Revalorificarea patrimoniului cultural imaterial al românilor din Basarabia, Transnistria, nordul Bucovinei și Transcarpatia reprezintă la momentul actual axa activității de zi cu zi a etnologului N. Băieșu. Prin urmare,

MARIANA COCIERU
Institutul de Filologie al AȘM

lucrările științifice planificate vor constitui cele mai ample și fundamentale studii, vor reuși să întregască viziunea de ansamblu asupra variatului și bogatului tezaur al culturii populare literare și muzicale, care a existat în trecut și continuă să existe și azi la românii din zonele menționate.

„O rândunică nu aduce primăvara, / Nici un copac nu face pădurea”, dar o rândunică, un copac contribuie enorm la constituirea universului. Asemeni unei rândunici și-a adus aportul la valorificarea și promovarea identității noastre naționale și regretata interpretă de muzică populară Tatiana Sofronovici. Asemeni unui ram a alimentat și menținut frunzele creației folclorice românești, a dat roade enorme prin constituirea și ghidarea colectivului folcloric „Țărăncuța” din Durlești.

Într-un interviu cu folcloristul Andrei Tamazlăcaru, cu referență la rolul conducătorului într-o formație folclorică, dna Tatiana mărturisea: „*Folclorul este o bogăție a noastră... e o datorie a fiecăruia dintre noi ca să-l promovăm pentru că Dumnezeu ne-a dat har, iar harul corelat cu sursa de acasă, constituie responsabilitatea noastră față de soarta tezaurului național – zestrea identitară a generațiilor care vin din urmă, iar eu cu demnitate și respect față de înaintașii noștri valorific creația populară. A te apropia de perlele folclorice lăsate de anonimii noștri este un lucru frumos, dar trebuie să-l faci cu mare atenție și profundă conștiință*”.

În memoria celei care le-a fost timp de 20 de ani tulpina generatoare de înțelepciune și frumusețe populară, membrii colectivului „Țărăncuța”, călăuziți de dl Ștefan Sofronovici, soțul regretatei, au organizat un spectacol de cântec folcloric. Au adunat în jurul lor oameni pasionați de farmecul slovei folclorice și de duișia melosului basarabean. Interpreții Maria Iliuț, Nicolae Grebincea și ansamblul folcloric „Plăieșii”, Silvia Grădinaru, surorile Osoianu ș.a. au venit în reprezentație pentru a-i acorda un omagiu celei care le-a fost o bună prietenă și colegă de scenă, dar și de luptă pentru vitalitatea matricii spirituale românești.

În aceste frumoase zile de cireșar venim cu urări de bine către colegul și dascălul nostru, dorindu-i ani de sănătate, noi realizări științifice și cât mai multe apariții editoriale.

La mulți ani, Domnule Profesor!

De dorul interpretei de folclor Tatiana Sofronovici

„Hai, măi frați, ș-om trăi bine...”

MARIANA COCIERU
Institutul de Filologie al AȘM

Cu regrete în suflet și rugăciuni în gând și în inimă, publicul a înălțat osanale în memoria unui emisar al creației populare. Evenimentul a demonstrat că aportul regretatei Tatiana Sofronovici a fost unul considerabil și de lungă durată. Grație ei, membrii colectivului „Țărăncuța” vor menține mai departe lumânarea aprinsă a spiritualității românești.

În spectacol au fost prezentate creații lirice de diversă tematică, începând cu doina și în evoluție până la cântecul de glumă, de pahar, dar cele care au răscolit sufletul publicului au fost totuși cele de jale, de dor. Predilecția Tatianeii a ținut tot de această specie care în viziunea ei erau cântece de suflet, de neam, de țară.

Punctul culminant al spectacolului a fost marcat de derularea unei înregistrări video a interpretei cu creația care, ulterior, i-a consemnat destinul - „Hai, măi frați, ș-om trăi bine...”, cântecul care a relatat povestea vieții și activității omului de cultură Tatiana Sofronovici. Harnica rândunică a folclorului românesc din Basarabia a plecat în lumea Celui Veșnic, iar îndemnarea ei către frații de aceeași credință și neam va rămâne vie în memoria acestora.

„Dumnezeu, asemeni unui grădinar, iubește și îngrijește florile și pe cele mai frumoase le alege și le ia la Dânsul”, aceste cuvinte rostite de parohul de Durlești, au încercat să aline inimile celor care au rămas fără zâmbetul și mângâierea Tatianeii. Lacrimile vărsate pentru un suflet înălțat la ceruri dovedesc încă o dată că cel care a plecat a trasat o urmă adâncă în țarina spirituală românească. Dumnezeu să o odihnească în pace, iar noi să-i cinstim memoria, organizând cât mai multe întâlniri de dor.

„Hai, măi frați, ș-om trăi bine...”!

Simfonia talentelor

În perioada 24-26 aprilie în incinta Colegiului de Muzică „Ștefan Neaga” s-a desfășurat cea dea XIX-ea ediție a Concursului Republican de Interpretare Instrumentală și Vocală „Ștefan Neaga”.

Inaugurarea evenimentului s-a produs la 24 aprilie. Ediția actuală, precum și celelalte a fost organizată sub egida și cu suportul Ministerului

populare, instrumente cu corzi, instrumente aere și de percuție, canto academic și popular, ansambluri de instrumente. Printre membrii juriului s-au regăsit personalități notorii ale culturii muzicale naționale Mihail Munteanu, Aurelian Dănilă, Gheorghe Șevcișin, Anatol Lăpăcuș, Iurie Mahovici, Gheorghe Ichim, Simion Duja, Svetlana Bivol etc. Pentru învingătorii concursului juriul a decernat premii bănești și diplome.

Pe bună dreptate aceste minunate zile de primăvară cu mult soare ne-a permis se ne exprimăm bucuria, emoția și responsabilitatea de a ne reuni în graiul universal al muzicii. Eforturile noastre, ale organizatorilor, au fost și sunt pentru realizarea unui podium de afirmare, confruntare a talentului în cadrul unei competiții corecte.

Concurenții înfrumusețați de tonurile muzicii, au dat valoare ediției actuale. Acest lucru ne-a insuflat nouă, gazdelor încredere, iar elevilor perseverență și curaj pentru edițiile viitoare.

Evenimentul a constituit un minunat prilej pentru reiterarea valorii, importanței, semnificației instituțiilor medii de specialitate cu profil muzical pentru asigurarea continuității studiilor elevilor din școlile de muzică, constatărilor cu referință la calitatea educației și instruirii muzicale la această treaptă. Ne bucură că în Republica Moldova există o experiență viabilă de organizare a concursurilor de specialitate în domeniul interpretării vocală și instrumentale, valorificată prin lansarea de talente care ne reprezintă cultura muzicală pe arena națională și internațională, redimensionarea formatului de organizare. Bunăoară, elementul de noutate a fost

Culturii. Concurenții au fost salutați de viceministrul culturii dl Gheorghe Postică, Președintele Uniunii Muzicienilor dl Aurelian Dănilă și președintele comitetului de organizare, directorul colegiului, dl Gheorghe Perju. Evenimentul a întrunit circa 130 de elevi din cele 5 colegii cu profil muzical pedagogic: Colegiul de Muzică „Ștefan Neaga”, Colegiul de Muzică și Pedagogie din Bălți, Colegiul de Arte din Soroca, Colegiul Superior de Muzică „Anton Rubinstein” din Tiraspol, Colegiul Industrial Pedagogic din Cahul. Programul a inclus competiții la compartimentele pian, instrumente

VITALIE BELII,
dr, conf. univ., director adjunct,
Colegiul de Muzică „Ștefan Neaga”.

inclusiunea în programul concursului a compartimentului Ansambluri instrumentale. Mai mult, la 25 aprilie s-a desfășurat un program de Master clase cu genericul „Dialogul maieștrilor cu viitorii artiști”. Elevii și profesorii au participat entuziasmați la aceste activități îndrumați de consacrații Mihail Munteanu - canto, Anatol Lăpăcuș - pian, Gheorghe Șevcișin - instrumente populare, Ion Josan - instrumente cu corzi, Simion Duja și Gheorghe Ichim - instrumente aerofone.

Manifestarea are o semnificație deosebită pentru învățământul artistic, continuând de-a lungul anilor să contribuie la aprofundarea cunoștințelor în domeniul artei muzicale, lansarea și promovarea tinerilor talente, perfecționarea măiestriei, propagarea artei muzicale naționale și universale.

Totalurile concursului, decernarea premiilor și Gala laureaților a avut loc la 26 aprilie. Au fost decernate 72 de diplome, din care 20 de gradul unu.

Gazdelor le-au revenit cele mai multe dintre acestea. Astfel, laureați ai concursului au devenit: Lia Rusu și Daniela Țurcan (vioară); Daniel Ulinici, Valentin Răducan (țambal); Ștefan Sanduța și Vlad Dodon (acordeon); Mihaela Boldescu, Daniel Culeabin (saxofon); Hong Seo Yeon (flaut); Roman Siminiuc și Gheorghe Chirinciuc (trompetă), Ruvim Donțu (trombon), Elena Cocarcea (canto popular); Veronica Stegărescu, Ana Cucereavii, Radu Chiochiiu, Ansamblul Țambal - Valentin Răducan, Daniel Ulinici, Acordeon - Doreliu Cebotari.

Profesorul Simion Duja, moment de creație

Ne-am bucurat de evoluările colegilor noștri de la celelalte instituții. Bu-năoară, Colegiul de Arte din or. Soroca a obținut premiile unu la Clarinet (Nicolov Adrian); Bariton (Țambalist Nicolae) și Trombon (Solovei Dorin). La compartimentul ansambluri premiul unu a fost decernat Ansamblului de Acordeoniști de la Colegiul de Muzică și Pedagogie din Bălți format din Avram Lepădatu, Gheorghe Ganea, Marina Nichitoi, Nicolae Moraru, Igor Scrob, Nicolae Catrinescu, Maria

Popa, Andrei Cinic.

Adresăm sincere felicitări profesorilor și maeștrilor de concert, elevii cărora au demonstrat performanțe artistice - Ela Vlaicu, Vasile Lupașcu, Ghenadie Platon, Sergiu Mîrzac, Valeriu Cincilei, Gheorghe Ștefăneț, Iacob Cetulean, Nicolae Boldescu, Viorica Cheptănar, Tatiana Balan, Vladimir Vichilu, Marina Moraru, Galina Atmaja, Svetlana Cacianov, Aurelia Babov, Ina Deleu. Nu în ultimul rând se cere menționat efortul echipei mana-

geriale în frunte cu directorul dl Gheorghe Perju, alături de Neli Martânen-co, director adjunct instruire, șefii de catedre Nona Vizir, Liliana Bobeica, Ion Talpă, Vasile Antohi, Onisim Cazacu, masteranda AMTAP Ludmila Pleșca, managerul de proiecte Marin Mazur și echipa de voluntari.

Ne exprimăm convingerea că astfel de evenimente muzicale v-or contribui în continuare la valorificarea și promovarea tinerilor îndrăgiți de arta muzicală.

Pavel Rivilis — *partiturilre vieții...*

NELI MARTINENCO

profesoară, CM „Ștefan Neaga”, gr. didactic superior.

A apariția unei cărți noi în domeniul muzicologiei, dedicat personalității și creației unui compozitor autohton reprezintă un eveniment marcabil pentru cultura națională. Monografia **Pavel Rivilis. Picături din adevărul vieții**, autor Tatiana Popa, reprezintă primul studiu complex, dedicat în întregime vieții și activității compozitorului, un promotor adevărat al valorilor naționale. Autoarea lucrării a realizat o întâlnire cu studenții Colegiului de Muzică Șt. Neaga, la care a discutat atât despre personalitatea lui P. Rivilis cât și despre procesul de a scrie o carte.

Tatiana Popa s-a format ca muzician profesionist, studiind inițial vioara la Școala de muzică V. Poleacov, urmând catedra Teoria Muzicii la Colegiul de Muzică Șt. Neaga, ulterior devenind absolventă la catedra muzicologie din cadrul Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice. În 2011 ea susține Teza de Magistru cu tema Principiile componistice de bază în creația instrumentală a lui Pavel Rivilis.

Monografia Pavel Rivilis. Picături din adevărul vieții denotă atenția constantă a autoarei pentru creația compozitorului. Abordând aspecte relevante ale activității

artistice a lui P. Rivilis Artist al Poporului, un reprezentant notoriu al școlii componistice și un profesor de mare valoare din cadrul AMTAP, Tatiana reușește să generalizeze trăsăturile distincte ale creației maestrului și să le expună structurat.

Pavel Rivilis s-a manifestat ca o personalitate distinctă în cultura națională, scriind muzică în diverse genuri: operă, muzică pentru spectacole, acordând preferință totuși muzicii instrumentale (cele de cameră și simfonice - gen în care s-a manifestat plener). Cele mai remarcabile lucrări în acest domeniu: *Dansurile simfonice*, *Unisoanele*, *Burdoanele*, *Concertul pentru orchestră*, *Ciacona*, demonstrează măiestria unui orchestrator iscusit, cunoașterea și implementarea diverselor tehnici componistice, începând cu polifonia renascentistă și barocă până la polistilistica modernă cu implicarea elementelor de gândire eterofonă, preluată din tradiția folclorică. De altfel, orchestra constituie o preocupare permanentă a compozitorului, fiind chiar profesor în cadrul AMTAP la două cursuri specializate de prelegeri cu titluri sugestive: *Orchestra și Istoria stilurilor orchestrale*.

În discursul său, Tatiana Popa a specificat faptul că a fost studenta dlui Pavel Rivilis, având marea fericire de a discuta cu maestrul de nenumărate ori în vederea unor subiecte ce țin de muzica diferitor epoci. Aceste meditații, afirmările bine argumentate și bineînțeles harul deosebit pe care îl posedă în calitate de profesor i-au captivat atenția și au determinat-o să studieze mai aprofundat personalitatea și creația compozitorului, rezultat care a dus la apariția monografiei.

Autoarea a vorbit despre procesul de lucru asupra unei cărți, beneficiile și dificultățile întâlnite în crearea unei monografii. „*Scriind o monografie, având posibilitatea*

de a discuta cu nenumărate personalități din lumea muzicii, îți îmbogățești enorm bagajul de cunoștințe. Experiența unui om care se transmite pe cale verbală, printr-un contact direct este de neprețuit. Din acest motiv am ales să scriu o monografie despre un compozitor care activează și în prezent” afirmă Tatiana Popa.

Monografia este structurată ca un studiu științific axat pe problemele actuale ale muzicii contemporane: tradițiile neofolclorice, principiile facturii monodice, caracteristicile neoclasiche. Aceste probleme sunt abordate la un nivel profesionist de către autoare, afirmațiile fiind susținute de exemple muzicale.

În finalul cărții vom găsi mai multe referințe scrise de personalități notorii din R. Moldova. Astfel s-a completat un alt compartiment, referitor la personalitatea compozitorului văzută prin prizma colegilor săi. Leonid Răileanu a menționat talentul înnăscut de profesor a lui Pavel Rivilis, aplicând o strategie înțeleaptă pentru a-i oferi fiecărui student încredere în sine. Vladimir Axionov a scris despre simțul timbral inedit, gândirea analitică, simfonică a lui P. Rivilis, iar în calitate de trăsătură personală esențială a compozitorului a evidențiat umorul elevat. Boris Dubosarschi a vorbit despre vasta erudiție a lui Pavel Rivilis, cunoașterea absolută a orchestrei, fapt care i-a permis să descopere posibilități timbrale noi ale instrumentelor și să creeze efecte sonore originale.

Autoarea a accentuat și calitățile pe care trebuie să le posede un muzicolog pentru realizarea unei opere de artă: dorința, entuziasmul, răbdarea, încrederea în forțele proprii și bineînțeles profesionalismul. Majoritatea muzicologilor rămân în serviciul pedagogiei, alții urmând calea redactorilor și doar puțini încep o activitate artistică sau editorială. Tatiana Popa este omul care reușește să îmbine aceste ocupații. Pe această cale îi dorim mult succes în realizările viitoare.

Prezentarea de carte s-a încheiat cu un mic program de concert, care a readus pe scenă câteva creații pentru pian scrise de Pavel Rivilis. Anastasia Lazarenco, studentă în anul IV AMTAP, la catedra compoziție, clasa dlui Ghenadie Ciobanu și Alexandru Prigalo, elev în clasa a X-a la Liceului-internat Republican C. Porumbescu, clasa dnei Ina Hatipova, au interpretat cu multă expresivitate și rafinament miniaturile pianistice Bagatelele. Iar studentul anului I la AMTAP, Cristian Spătaru, clasa compozitorului Pavel Rivilis, a interpretat o creație proprie, o parte din Variațiuni pe o temă de J. S. Bach, scrisă sub îndrumarea compozitorului.

Publicul a manifestat un viu interes față de monografia prezentată și au apreciat profesionalismul și maniera deschisă de comunicare a autoarei.

Carte de căpătâi pentru elevi și studenți

Anume această idee, acest gând a trecut ca un fir roși prin discursurile despre noua carte a talentatului ziarist, Ion Mititelu, intitulată semnificativ **„Comunizarea raionului Leova 1944-1950”** în cadrul lansării oficiale a cărții la biblioteca publică centrală a raionului Leova. Cei care au luat cuvântul - foști deportați, urmași ai celor care au cunoscut urgia represiunilor staliniste, lucrători din sfera culturii, reprezentanți ai administrației publice locale, profesori și elevi - au ținut să menționeze importanța cărții pentru studierea și cunoașterea „din prima sursă” a trecutului acestui me-

leag, care, vorba poetului, de-a lungul anilor, a fost „mereu furat, trădat, ciopârțit”, ei stăruind asupra inițiativei de a obține ca cele relatate să devină, în primul rând, un bun al tinerei generații, al copiilor, în care scop cartea să ajungă în biblioteci, dar și în instituțiile educaționale din teritoriu.

Vorbind despre lucrul asupra cărții, autorul, care a muncit în viața sa profesor de limbă și literatură română, funcționar în organele comsomoliste și de partid, sovietice, redactor-șef al ziarului raional „Ecolul zilei”, iar din 1999-director al PPI „Cuvântul liber”, care se difuzează în raioanele Hâncești, Cimișlia, Leova, Cantemir și Cahul - a relatat următoarele: *„Mă simt într-o oarecare măsură obligat să spun adevărul despre acea perioadă, neagră aș spune, din viața poporului nostru multipătimit, pentru că foametea organizată de autoritățile sovietice, deportările masive, colectivizarea forțată au afectat cu precădere raioanele de sud ale țărișoarei noastre, iar dintre acestea cel mai mult a avut de suferit raionul Leova. Mă simt, zic, obligat să fac lumină asupra acelei perioade, pentru că generațiile tinere trebuie să cunoască ce s-a întâmplat în comunitatea lor, pentru ca acele chinuri și nevoi să nu se mai repete niciodată”*.

ION DOMENCO
or. Cantemir

Rând pe rând, cu emoții pe care abia le puteau stăpâni, au vorbit despre importanța cărții Valentina Nașcu, directorul bibliotecii leovene, Ion Borza, vicepreședinte al raionului, Ion Ștefăniță, istorician și cercetător științific, Vasile Coreni, fost deportat în Siberia, Valeriu Mercușev, colaborator al secției cultură, Tudora Codiță, veteran al muncii, Nicolae Tomșa, antreprenor, bunei căruia au cunoscut grozăviile represiunilor comuniste.

Emoționați până la lacrimi i-au ascultat cei prezenți pe elevii LT „C.Spătaru” din Leova - Artiom Bonari și Anastasia Pârveu, care au demonstrat cu prisosință că ei cunosc trecutul istoric al țării, dar doresc să cunoască mult mai mult, pentru că până mai adineauri această perioadă era considerată un tabu pentru populație.

Cea de-a șasea carte semnată de Ion Mititelu a fost tipărită într-un tiraj de 500 exemplare, dintre care 120 au fost comandate de bibliotecile din raion, 150-de bibliotecile școlare.

Jocul din bătrâni lăsat...

ION DOMENCO
or. Cantemir

Festivalul-concurs regional al dansului popular „Jocul din bătrâni lăsat”, cu genericul „Faguri de miere”, desfășurat zilele trecute la Cociulia, r. Cantemir, de către primăria Cociulia de comun acord cu serviciul cultură și turism Cantemir, a întrunit colective de dansatori din zona de sud a republicii. Alături de dansatorii din Cociulia, Tartaul și Hănăseni din Cantemir, la această acțiune culturală de

anvergură au participat și artiști amatori din Văleni (Cahul), Sărata-Galbenă (Hâncești), Cimișlia, Cazaclia, (Ceadâr-Lunga) și Chirsova (Comrat), care au realizat cu brio obiectivul schițat - valorificarea și promovarea dansului folcloric din vatra etnografică de proveniență a formației; păstrarea stilului de interpretare a dansului; îmbogățirea repertoriului formațiilor de dans popular cu creații autentice de valoare; stimularea activității de creație a colectivelor de dansatori amatori.

Potrivit lui Sandu Ghelan, membru al juriului în frunte cu directorul Casei raionale de cultură Cantemir, Ion Diaconu, cele mai multe aplauze binemeritate au cules colectivele de dansatori din satul Cociulia-Faguri de miere (vârsta 5-8 ani), Șoimii neamului (10-12 ani) și Mocăncuța (de la 16 ani și mai mult), toate fiind conduse de către enutuziastul Filimon Dimcea, care au ridicat de nenumărate ori sala în picioare, interpretând cu mult foc, har și artistism dansuri populare din partea locului, dar și dansuri ale altor etnii conlocuitoare în zona de sud a

țării noastre. Un adevărat torent de aplauze a izbucnit în momentul, când alături de discipolii săi, s-a prins în joc (este vorba de un dans bulgăresc) și diriguitorul Filimon Dimcea, care de ani buni pregătește noi și noi dansatori talentați. De altfel, împătimitii de creație populară au apreciat la justa valoare atât dansurile moldovenești, cât și cele găgăuzești și bulgărești, care au fost incluse în repertoriul mai multor colective-participante.

Au „avut priză la spectator” și colectivele de artiști amatori din alte raioane - „Arcușul” din Sărata-Galbenă, Hâncești, „Lale” din satul Chirsova, Comrat, „Dostluc” (din găgăuză-prietenie), din Cazaclia, Ceadâr-Lunga, „Crăițele” din Văleni, Cahul și „Stejăreii” din Cimișlia, care au întrunit criteriile de apreciere a evoluării-autenticitatea dansului; stilul și caracterul de interpretare; măiestria interpretativă, autenticitatea vestimentației, adică, a costumului și de Diplome și premii bănești. Este de remarcat, că micii dansatori din colectivul „Faguri de miere” din Cociulia au intrat în posesia unui premiu special-al fraților Dimcea.

* La izvoarele sufletului

Dulce floare de salcâm...

ION DOMENCO
or. Cantemir

tați de către Lidia Bejenaru, cunoscută drept „Bunica care bate toba”.

După ce coloanele dansânde au ajuns în dumbrava de salcâmi, toți cei prezenți au fost salutați de către primarul de Văleni, Silvia Știrbeț, președintele raionului, Avram Micinschi, primarul de Cahul, Petru Burlacu, directorul orchestrei de muzică populară „Doina Covurluiului” de la Centrul Cultural „Dunărea de Jos” din Galați, Vasile Plăcintă, originar din Slobozia Mare, căruia-i aparține ideea desfășurării unui asemenea eveniment cultural de anvergură, care tinde să unească tot mai mult cele două maluri de Prut, scriitorul Viorel Dinescu, un bun prieten al vălenașilor, Taiana Hulub, șeful direcției generale învățământ Cahul, dumnealor reliefând importanța perpetuării creației populare, conservării și promovării tradițiilor și obiceiurilor strămoșești.

După care, rând pe rând, colectivele de cântece și dansuri populare

Ediția aV-a a Festivalului etnofolcloric regional „Dulce floare de salcâm”, organizat de Consiliul raional Cahul și primăria satului Văleni a întrunit 9 colective de artiști amatori din raioanele Cantemir, Cimișlia și localitățile cahulene, care au prezentat pe scena improvizată dintr-un crâng de salcâmi din preajma satului Văleni, un program concertistic consistent, variat de datini, tradiții și obiceiuri ce s-au mai păstrat prin satele din sudul

țării. Este vorba de tradițiile păstorești, cele legate de Sfântul Gheorghe, dar și Păparudă, Caloian ș.aa., care au fost înalt apreciate de publicul spectator-oameni din partea locului, oaspeți din satele vecine, din centrul raional, dar și din Galați și alte localități din partea dreaptă a Prutului.

Evenimentul a demarat cu parada colectivelor-participante, înaintea cărora se deplasa o căruță frumos ornamentată, din care sătenii erau salu-

„Crăițele” din Văleni, „Bucuria” din s. Bucuria, „Cimpoieș” din s. Manta, „Pelinița” din s. Pelinei, „Ciobănașul” din or. Cantemir, „Busuioc Moldovenesc” din s. Ialpușeni, r. Cimișlia, „Roata Norocului” din Andrușul-de-Sus, „Giurgiuleanca” din s. Giurgiulești și „Cucorenii” din s. Cucoara au ieșit în scenă, prezentând inedite tradiții și obiceiuri ce s-au păstrat din străbuni și care vin să confirme adeverul că bogăția cea mai mare a unui popor o constituie tezaurul folcloric, zestrea inepuizabilă lăsată urmașilor

de către înaintași, de părinți, bune și străbunei pentru a nu fi uitată, a fi transmisă din generație în generație. De remarcat și faptul că tot aici a fost vernisată și o bogată expoziție a meșterilor populari, a artciodelor de panificație din Văleni, ș.a.

Caloianul, Ruda-Paparuda, Cupitul oilor, datinile legate de Sfântul Gheorghe, alte obiceiuri originale au cules aplauzele binemeritate ale spectatorilor, căci în acest aluniș străjuit de salcâmii încă în floare au venit de la mic la mare și, în pofida toridei de

afară, actorii scenei fiind apreciați înalt pentru evoluarea reușită. Cei prezenți au aplaudat îndelung și cunoscutului interpret de muzică populară, originar din sudul țării, Gheorghe Nichiforeac, care a venit cu un buchet de melodii alese. Conducătorilor colectivelor artistice de amatori, care au cântat și dansat cu mult foc le-au fost înmânate Diplome și premii, adresate cuvinte de felicitare, care, indiscutabil vor rămâne pentru mulți ani în memoria participanților.

Cu dor și drag de Nicolae Sulac

Locuitorii comunei Sadăc, raionul Cantemir, care este baștina celui mai mare artist al neamului nostru, Nicolae Sulac, și care se mândresc cu faptul că anume de aici a pornit în lumea mare inegalabila voce a muzicii populare, au grijă să marcheze în fiecă an ziua de naștere, dar și de trecere în nemurire a rapsodului-nepereche, organizând manifestări cultural-artistice de amploare. În primăvara curentă, acțiunile de comemorare a lui Nicolae Sulac s-au desfășurat și la baștina cântărețului cu suportul Fundației culturale ce-i poartă numele.

După ce la biserica din sat a fost oficiat un tedeum de pomenire a rapsodului, trecut la cele veșnice acum un deceniu, lumea s-a îndreptat spre Casa-muzeu „Nicolae Sulac”, unde au sosit sora artistului, Elena Sulac, președintele Fundației culturale „N.Sulac”, Dumitru Marin, interpretii Arseni Botnaru, Doina Arseni, Constantin Rotaru, dar și colectivele de muzică și dans popular din satele Colibași, r. Cahul, Vișniovca, r. Cantemir și, desigur, Sadăc, care au interpretat melodii din repertoriul artistului, cântece și dansuri populare de o rară valoare, pentru care fapt au fost îndelung și după merit aplaudați de către locuitorii comunei Sadăc și localităților mejeșe.

Activitatea a demarat cu depunerea de flori la piedestalul bustului lui Nicolae Sulac și a finalizat cu o masă de pomenire, ce a fost binecuvântată de parohul bisericii din sat, Veaceslav, după care asistența a fost salutată de către Elena Sulac, Dumitru Marin, Anatolie Ichim, vicepreședinte al raionului Cantemir, Ion Gârnu, secretarul Consiliului comunal Sadăc, admiratori ai creației inepuizabile și inestimabile, pe care ne-a lăsat-o drept moștenire înaintașul nostru.

După cum a menționat moderatorul activității, Anatol Caciuc, cu scurgerea anilor, conștientizăm tot mai mult

importanța, valoarea acestui tezaur, care ne-a dus faima în lume și care ne mai menține ca neam și etnitate.

* * *

Cu aceeași ocazie, a unui deceniu de la trecerea în nemurire, artistul-nepereche al neamului, Nicolae Sulac, a fost comemorat și în incinta Casei raionale de cultură din orașul Cantemir, care-i poartă numele. Spectacolul, dedicat marelui rapsod, a inclus un vast program de cântece din repertoriul regretatului artist, interpretate cu mult har de soliștii orchestrei de muzică populară „Doina Prutului” (director artistic - Irina Bârcă, dirijor - Veaceslav Bârcă) - Ion Diaconu, Valentina Balan, Irina Bârcă și Gheorghe Nichiforeac, ce a culminat cu evoluarea impecabilă a fiicei artistului, Doinița Sulac. Doinița a prezentat un purpuriu de melodii de-ale tatălui, dar și unele prelucrări proprii, care au fost întâmpinate cu aplauzele și ovațiile îndelungate ale publicului spectator din sala mare, arhiplină de astă dată, a căminului cultural din Cantemir.

Asistența a fost salutată și de soția lui Nicolae Sulac, Svetlana, care după ce le-a mulțămuit cantemirenilor pentru neuitarea rapsodului, i-a îndemnat să transmită peste ani generațiilor ce vin valoroasa avere culturală a marelui artist.

„Hristos a înviat”

Festival raional al cântecelor și obiceiurilor pascale

ANGELA BURAVEȚ

specialist Secție Cultură și Turism Criuleni

În ziua de 6 mai 2013 – ziua Sfântului Gheorghe, pe malul bătrânului Nistru al satului Dubăsarii-Vechi a avut loc ed. a XIII a Festivalului raional al cântecelor și obiceiurilor pascale cu genericul „Hristos a înviat”, organizat de Secția Culturală și Turism Criuleni — șef Valentina Bobeico în colaborare cu protopopiatul de Criuleni și Dubăsari – părintele Teodor Pelin și primăria Dubăsarii-Vechi, în persoana primarului Gheorghe Lungu.

Pe acest pitoresc loc au fost amenajate expozițiile meșterilor populari din raion Culava Alexandra din satul Onițcani cu frumoasele lucrări în biser, Braguța Raisa din orașul Criuleni cu o incomparabilă expoziție de broderie, președinta Uniunii meșterilor populari din raionul Criuleni Natalia Cangea cu deosebitele lucrări în fibre vegetale, Tricolici Natalia - pictură, Antoci Victoria din satul Corjevo - biser, Țelic Liuba din satul Corjevo - lucrări de broderie, Mazur Zinaida, Calangea Lidia din satul Bălăbănești cu expoziție de panificație, Cotorobai Aliona din orașul Criuleni - frivolite, Cangea Alexandra din satul Mașcăuți - broderie și renumitul meșter Victor Pelin – prelucrarea artistică a lemnului.

Frumoasele colinde pascale au răsunat fermecător în interpretarea formațiilor folclorice „model” din raionul Criu-

leni: „Floarea dorului” din satul Ratuș, conducător artistic Ion Chircu, „Cavalerii armoniei” din s. Boșcana, cond. artistic Valentina Vântu, „Nemurelile” din s. Slobozia-Dușca, cond. artistic Elizaveta Ermurache, „Răzeșii” din Mașcăuți, cond. artistic Veronica Mamei, „Măleanca” și colectivul de copii „Lăstăreii” din Bălăbănești, cond. Alina Orbu și Elena Calangea alături de interpreta Jana Gherbovei, „Mărgăritarele” din Corjova, cond. artistic Liuba Poponeț, „Șezătoarea” din Criuleni, cond. artistic Elena Sclifos, colectivul de copii „Băștinașii” din Hârtopul-Mare, cond. artistic Lidia Stăvilă, ansamblul de copii din Ișnoveț, corurile bisericești din Mașcăuți, Izbiște, Cocieri, precum și corul bisericesc din Criuleni condus de părintele Tudor Vrabie.

Au încheiat acest frumos eveniment gazda Festivalului — colectivele Casei de cultură din satul Dubăsarii-Vechi, formația folclorică „La stâncă” condus de Maria Cerlat și noul ansamblu vocal de bărbați inițiat de directorul Casei de cultură din sat — Vasile Cociu.

Rămânem în așteptarea celei de-a XIV-a ediții a Festivalului, cu frumoasele colinde pascale și obiceiuri autentice aduse în scenă de artiștii amatori, precum și de corurile bisericești din Criuleni.

Dragă redacție

Vă propunem spre publicare informația despre proiectul „Acasa spiritului nostru”, lansat de Biblioteca pentru copii din or. Drochia, sub egida Secției de Cultură a raionului Drochia în scopul valorificării și promovării creației scriitorilor băștinași, oamenilor de artă, savanți, jurnaliști, altoirea dragostei față de țară, neam, plai natal prin cunoașterea operelor literare, păstrarea și moștenirea valorilor culturale.

S. ZAPOROJAN,

director adjunct BPR Drochia, tel.: 025 223144

„Acasa spiritului nostru”

(Anul 2013 — Anul lui Iulian Filip la Drochia)

Colectivul bibliotecii pentru copii Drochia

Prerogativa unei biblioteci este să ofere diferite publicații pentru cititorii de toate categoriile de vârstă cu diverse interese de lectură. Având o colecție bogată și variată, orice bibliotecă ar putea satisface necesitățile cititorilor și ar crește cu mult numărul de solicitanți ar îndeplini cu ușurință rolul rezervat în procesul educației patriotice, dragostei de neam, de grai și țară. Pentru atingerea acestui scop și încadrarea activă în realizarea proiectului de implementare a Strategiei Naționale pentru tineret în perioada anilor 2011 – 2014, Secția Cultură a raionului Drochia, biblioteca pentru copii or. Drochia organizează desfășurarea proiectului „Acasa spiritului nostru”

Scopul proiectului: valorificarea și propagarea creației scriitorilor autohtoni, a oamenilor de artă, savanți, jurnaliști, altoirea dragostei față de țară, neam, plai natal prin cunoașterea operelor literare, păstrarea și moștenirea valorilor culturale.

Obiectivele proiectului: Altoirea la beneficiari a dragostei față de lectură și cunoașterea cât mai profundă a creației scriitorilor băștinași, dezvoltarea spiritului patriotic prin studierea operelor autentice, cunoașterea realizărilor savanților din domeniile știință și cultură; descoperirea noilor talente; îmbogățirea colecțiilor bibliotecilor prin donații oferite de scriitorii băștinași și participarea activă la proiectele culturale ale lucrătorilor din cultură: bibliotecari, specialiștii caselor de cultură, a școlilor muzicale și a școlilor de artă plastică pentru și cu participarea beneficiarilor lor.

Implementarea proiectului: octombrie 2011- octombrie 2014.

Lansarea proiectului „Acasa spiritului nostru” a avut loc la 25 mai 2011 în incinta Casei raionale de cultură. Decizia de a organiza o astfel de activitate a pornit de la ideea poetului Iulian Filip. Vor fi promovate și valorificate

creațiile scriitorilor raionului nostru, ca tână generație să-și cunoască mai bine personalitățile. Este un moment cognitiv și educațional important atât pentru lucrătorii din cultură, cât și pentru beneficiarii lor. Participanții se vor simți responsabili de ceea ce fac, vor dori să fie cei mai buni și vor fi apreciați la justa valoare pentru cunoștințe și străduințe.

La lansarea proiectului au fost prezenți scriitorii: Iulian Filip, Claudia Partole, Ioan Mânăscuță, oaspeți din România care au vorbit despre scopul proiectului, creație și planurile pentru viitor, au făcut o donație de carte - baza unei colecții de carte ale personalităților notorii băștinași. Ei au avut parte de o întâlnire cu cititorii la baștina scriitoarei Claudia Partole – s. Cotova, au vizitat Biserica de lemn de la Măcăreiuca; Izvoarele de la Cotova; Muzeul Fermierului” la Petru Flocosu din s. Cotova.

Prima manifestare în cadrul proiectului a fost serata de omagiere a pedagogului, jurnalistului, poetului și președinte al cenaclului „Steaua de vineri” (Biblioteca publică raională Drochia) – V. Zagaievschi, care la 25 iunie a împlinit venerabila vârstă de 75 ani. Domnia sa a colectat materialul istoric documentat atât din lucrările istorice vechi cât și de la bătrânii, ce mai pot relata amintiri prețioase din istoria neamului, dumnealui este autorul tuturor articolelor despre raionul nostru publicate în monografia „Localitățile Republicii Moldova: Itinerar documentar - publicistic”. O lucrare rară, de unicat este monografia „Dăinuie credința în veacuri” despre istoria bisericilor din r. Drochia. La această manifestare au fost invitați personalitățile băștinașe și prietenii omagiatului - dl Ion Buga, dr. habilitat, profesorul universitar și dr. habilitat dl Vladimir Zagaievschi și jurnalistul Virgil Zagaievschi.

Implementarea proiectului a continuat cu întâlnirea cu scriitorii I. Țurcanu, Iu. Filip, acad. M. Cimpoi și oaspete-

le din România N. Postolache, cu genericul „Cu mii de fire nevăzute sunt legat de lume.” organizată de Secția Culturală și filiala copii Drochia, în incinta L. T. „M. Eminescu”, la care au participat elevii claselor I-IV împreună cu învățătorii cât și împătimitii de lectură și de carte. Oaspeții au fost întâmpinați cu mult drag cu flori, pâine și sare și muzică. Elevii cl. a IV-a împreună cu învățătoarea Stela Vasin au prezentat compoziția literar-muzicală „Cuvânt despre carte”, un recital cu înscenare pe versurile lui Ianoș Țurcanu, au interpretat câteva din creația autorului. Cu drag au vorbit copiilor atât Ianoș Țurcanu cât și Iulian Filip, Mihai Cimpoi și alți oaspeți. Apoi a urmat dialogul cititor-scriitor. La final scriitorii au donat bibliotecii un set de care. Această întâlnire de suflet s-a încheiat cu interpretarea comună a melodiei „Flori de liliac”, autor I. Țurcanu. După aceasta, întâlnirea a continuat în satul de baștină a lui Ianoș Țurcanu - Pelinia.

Până în prezent, în cadrul proiectului, au avut loc întâlniri cu scriitorii: Lidia Ungureanu – s. Chetrosu; în memoria scriitoarei Lidia Istrati cu invitația lui Iulian Filip ș.a. – s. Sofia; Ion Vieru – s. Pelinia; M.I.Cibotaru – s. Nicoreni.

Biblioteca noastră, la începutul anului curent a lansat desfășurarea programului cultural multianual „Caravela

drochiană”. Scopul - valorificarea și propagarea creației scriitorilor autohtoni, altoirea dragostei față de țară, neam, plai natal prin cunoașterea operelor literare, moștenirea valorilor culturale.

Anual acest program va fi consacrat unei personalități notorii din raionul nostru.

Anul 2013, prin decizia Consiliului raional Drochia, la inițiativa Secției Cultură, este proclamat „Anul Iulian Filip în raionul Drochia”.

În cadrul acestui program cultural, biblioteca pentru copii, organizează manifestări culturale sub genericul „Pe valurile creației lui Iulian Filip”, cu participarea copiilor de la grădinițele și clasele primare ale liceelor teoretice din oraș.

Rolul bibliotecii în pregătirea și desfășurarea acestor activități este valorificarea și propagarea creației lui Iulian Filip prin organizarea diverselor manifestări: ore literare, înscenări a unor fragmente din creația scriitorului, medalionul literar „Au vrut melcii să se bată”, lecturi în grup a cărții „Din neamul lui Păcală”, recital de poezie și cântece pe versurile poetului „Copăcel-copăcel”, „Iulian Filip între poezie și desen” - concurs de desene ale copiilor.

Clipe de neuitat

VERA POSTOVIC,

diriginta cl.I-„C”, L.T.„M. Eminescu”, or. Drochia

Cunoscutul om de cultură, poet, prozator, dramaturg, pictor și grafician, autor de filme de animație, prieten al copiilor, pământeanul nostru Iulian Filip, nu obosește să se dăruiască pentru prosperarea culturii în țara noastră.

E omul care la a 65-a aniversare ne bucură cu roadele mari ale muncii sale. De aceia la noi, în r. Drochia, anul 2013, este anul lui Iulian Filip.

Cu o deosebită plăcere și cu aplauze a fost întâmpinat scriitorul Iulian

Filip la liceul „M. Eminescu”. Recitarea de către autor a poeziei „O rochiță și o fetiță” le-a ridicat la maximum buna dispoziție iar poezia „Plăcințele cu mărar” le-a făcut pofta și mai mare de plăcințele. Elevii au rămas plăcut surprinși de piesa „Comoara tâlharului”, autor Iu. Filip și prezentată de actorii teatrului „Guguță” din Chișinău.

Tot în cadrul „Anului Iulian Filip la Drochia” „zilele trecute, discipolii mei din clasa I - „C”, au fost în excursie la biblioteca pentru copii din oraș, unde împreună cu directorul adjunct Silvia Zaporojan, bibliotecarele Elena Grițco, Nina Bejan și Aliona Muntean le-am creat clipe de neuitat - prima excursie în lumea cărților. Elevii au fost conduși în sala de împrumut al cărților, unde curioși au admirat rafturile cu cărți, urmăreau cu interes cum li se înscrie în formularul citi-

torului cartea aleasă. Apoi ghidați de Silvia Zaporojan și Nina Bejan cu toții am intrat în sala de lectură frumos amenajată. Aici au făcut cunoștință mai îndeaproape cu eroii cărților lui Iulian Filip, bibliotecara Elena Grițco le-a prezentat expoziția de carte din creația autorului scrise despre copii și pentru copii: „Iulian Filip - poet, dramaturg, folclorist, grafician”.

Biblioteca Nina Bejan, prin farmecul ei, i-a introdus în jocul copilăriei și copiii citeau cu plăcere

fragmente din creația lui Iulian Filip și chiar au încercat să însceneze poeziile „Dina gospodina” și „Plăcințele cu mărar”. Juriul compus din câțiva copii și directorul Bibliotecii Publice raionale dna Maria Cojocarul i-au încurajat pe tot parcursul activității. Copiii au fost activi și toți doreau să recite poeziile lui Iulian Filip. La final ei au interpretat cântecul „Cartea e oglinda vieții”.

Tot copiii au propus că se merită să avem la Drochia un monument al

scriitorului băștinaș Iulian Filip.

După 2 ore de activitate ne-am întors la liceu puțin oboșiți, dar foarte satisfăcuți și cu propunerea și rugămintea elevilor de a mai participa la asemenea activități.

Mulțumim din suflet colectivului bibliotecii pentru copii, condus de Silvia Zaporojan, care cu atâta dăruire și suflet ne-au ghidat să pătrundem în tainele cărții.

Cartea — prietena mea

CLAUDIA TROFĂILĂ,

diriginta cl.I-a, L. T. „M.Eminescu”, or. Drochia

„Cartea – izvorul cunoștințelor”, „Cartea – prietena mea” – cu aceste idei frumoase am venit împreună cu elevii clasei I-a, L. T. „Mihai Eminescu”, din or. Drochia, la biblioteca pentru copii din oraș. Elevii au început să citească mai bine și interesul față de lectură a crescut. Ei vor să cunoască nu numai ceea ce este în Abecedar dar și în diferite surse. Pentru a le menține acest interes, am hotărât împreună să venim la bibliotecă, unde am fost întâmpinați de directorul adjunct Silvia Zaporojan și bibliotecarele Elena Grițco și Aliona Muntean, care le-au făcut o excursie

prin bibliotecă și le-au demonstrat copiilor multe cărți interesante. Elevii și-au ales câte o carte pentru a le citi acasă. Astfel, toți cei 20 de elevi sunt înscriși la bibliotecă.

Colectivul bibliotecii a pregătit o oră literară dedicată scriitorului băștinaș Iulian Filip. Au fost înscenate poeziile „Dina gospodina” și „Plăcințele cu mărar”, de asemenea s-au petrecut jocuri interesante în baza poeziilor autorului, scrise despre și pentru copii, apoi a urmat o victorină, la care copii au participat cu mult interes. Cei mai activi au fost Grinciuc Oxana, Dibrianschi Victoria, Tudosan Anastasia, Chiprisean Nicoleta, Galețchi Anastasia.

S-a finalizat activitatea cu servirea copiilor cu dulciri din punguța fermecată. Copii au mulțumit colectivului bibliotecii pentru această frumoasă oră literară și excursia interesantă în lumea miraculoasă a cărților.

Mulțumiți și bucuroși, elevii au promis să frecventeze regulat biblioteca și să citească cât mai mult, iar cartea să nu lipsească din viața lor.

Școala de Arte „Timotei Bătrânu” din or. Hâncești

LARISA VLAS

specialist, Direcția Raională Cultură și Turism, Hâncești

Școala de Arte „Timotei Bătrânu” din or. Hâncești, a ajuns la vârsta de 55 de ani. Este un lăcaș care educă multe generații de talente. A fost fondată în anul 1958 în or. Kotovski astăzi (Hâncești), primul director fiind Nedogon Boris Leonte, care a pus baza colectivului de profesori bine instruiți.

Nu pot fi dați uitării așa dascăli precum: *Mușat Ion, Bătrânu Timotei, Gagiu Tudor, Vasilachi Elena, Abalimov Tamara, Croitoru Maria, Herța Valeriu* ș.a.

Pe parcursul anilor și până în prezent au absolvit această instituție circa 1500 de elevi.

Mândria școlii sunt absolvenții care ne-au dus faima nu numai peste hotarele orașului, dar și ale țării, cum ar fi: **Lidia Botezatu** — Artistă a poporului, **Vasile Antohi** — profesor la CM „Ștefan Neaga”, **Silvia Mura-vețchi** — dirijor de cor (Franța), **Valentin Rusu** — profesor la Universitatea „Ion Creangă”, **Victor Nizovțev** — pictor (SUA), **Igor Sava** — pictor (România), discipolii renumitului pictor T. Bătrânu, fondatorul școlii de

pictură din or. Hâncești, numele cărui-va astăzi îl poartă instituția respectivă.

Mulți absolvenți și-au continuat studiile la instituțiile medii și superioare de specialitate, sau reîntors în școala natală unde își aduc aportul altoind elevilor dragostea față de artă.

Din cei 17 profesori, 10 sunt foștii absolvenți, printre care: **Abalimov Tamara** — absolventa primei promoții, **Gurghiș Lilia** — directorul școlii, profesoară de vioară; **Cernei Ludmila** și **Jentimir Aliona** — profesori de pian; **Dubceac Ludmila** și **Dâru Viorel** — profesori de discipline teoretice; **Gavrilov Sergiu** — profesor de acordeon și foștii elevi ai renumitului pictor **Timotei Bătrânu: Robu Carolina, Tatarulea Victor** și **Popescu Sergiu**.

Pe parcursul anilor au venit să lucreze și alți dascăli cu suflet mare, îndrăgostiți de profesia aleasă, care zi de zi și an de an depun muncă enormă ca mai târziu să fie mândri de succesele obținute: **Vlas Larisa** — specialist în domeniul învățământului artistic, dirijor de cor; **Vlas Valeriu** și **Alexandru Buruiană** — profesori de instrumente aerofone; **Lidia Cazan**

— profesoară de vioară și tinerii specialiști în arta coregrafică — **Untilov Vera** și **Pârău Veronica**.

Școala de Arte „Timotei Bătrânu”, continuă să educe adevărate talente, care împreună cu munca și profesionalismul didactic a obținut succese remarcabile participând la festivalurile și concursurile raionale, zonale și republicane.

Bunăoară, concursul republican „Trompeta de Aur” în memoria regretatului trompetist Valeriu Hanganu, unde elevul Chirinciuc Gheorghe, student la Colegiul de Muzică „Ștefan Neaga”, obține locul I și trompeta de aur — clasa profesorului Vlas Valeriu.

În anul 2009 la Concursul de interpretare artistică „Gheorghe Murgă”, elevul Pârău Pavel, clasa profesorului Gavrilov Sergiu se învrednicește de locul II.

Eleva Sabina Mârza — secția Arte Plastice, clasa profesoarei Croitoru Maria la Concursul republican de creație se alege cu locul I, iar la compartimentul coregrafie, discipolii profesorilor Vera Untilov și Veronica Pârău, participanți la Concursul republican „Tineri Talente” au obținut diploma de gradul III.

Școala de Arte „Timotei Bătrânu” a fost și rămâne a fi o comoară neprețuită a valorilor spiritual-culturale, o vâslă care aduce în prim plan calitatea studiilor și implicarea în transmiterea tinerei generații a celor mai esențiale calități: atitudinea, responsabilitatea, sânguința, dăruirea de sine și dragostea față de Artă, ca mai târziu, peste ani, cu mândrie și demnități să afirme că au fost o nestemată a șiragului de perle prețioase — Școala de Arte „Timotei Bătrânu”.

Vizita de lucru

Oamenii sunt ca razele de soare: cu cât sunt mai mulți, cu atât este mai cald și bine pe pământ. Chiar dacă ziua de 4 aprilie curent a fost una cu ploaie, orientați spre a-și îmbogăți experiența, a coopera și a vizita alte instituții culturale, specialiștii din domeniul culturii din raion s-au adunat în cea mai vastă componență pentru a realiza vizita de lucru în satele Izvoare, Pohrebeni și Șercani, organizată în premieră de Secția Cultură a raionului Orhei.

Prima pistă spre care ne-am deplasat a fost Căminul de cultură din s. Izvoare, director Natalia Motângă unde am fost întâmpinați cu căldură și bună voință, dragoste și respect. Pe prispa improvizată s-au simțit mai bine ca niciodată oaspeții, alții și-au amintit chiar de copilăria petrecută pe lângă prispa casei părintești. Iar pentru a le dezmoști frunțile, expune experiența și a înviora colegii s-au organizat jocuri distractive care au adus aplauze și zâmbete pe fețele tuturor.

Apoi ne-am deplasat la Casa de cultură și bibliotecă din s. Pohrebeni, director Leonid Ceban-fondată în 1980, cu săli încăpătoare și geamuri mari. Specialiștii au studiat pe îndelete toate colțurile instituției, alții au mai cântat la instrumentele din sălile de repetiții, unii au adresat întrebări gazdelor. Conform informației parvenite Casa de cultură va susține unele reparații în anul curent.

Casa de Cultură din s. Șercani a fost gazda popasului mai îndelungat. Dl director Leonid

Burduniuc, ca un adevărat gospodar a întâmpinat colegii de breaslă cu multă responsabilitate și conștiinciozitate, calități care îl caracterizează, fiind un adevărat veteran al culturii. Au rămas profund uimiți toți specialiștii de curățenia, păstrarea și îngrijirea imobilului și a lăcașului, exemplu ce a demonstrat încă odată că dacă există dorință, lucrurile pot exista și prospera în culorile frumosului. În sala mare a avut loc repetiția ansamblului vocal de bărbați „Haiducii” – moment bine venit și apreciat la justa valoare, urmat de ședința în cadrul proiectului „Să învățăm un cântec”, inițiat în premieră de Secția Cultură. S-au repetat lucrările pe voci „De când badea mi s-a dus” și „Frunză verde de mohor”.

Totalurile vizitei au fost analizate și discutate de către șeful Secției Cultură - Gh. Guriuc.

Ne-am despărțit greu dar cu impresii frumoase, cu gânduri bune,

ELENA LEVIȚCAIA,
Secția Cultură a raionului Orhei

cu fapte planificate pentru viitor, momente mediatice în care fiecare dintre noi și-a dat întrebări și a găsit răspunsuri fiind pur și simplu copleșiți de cele văzute, iar Casa de cultură din s. Șercani este un model pentru noi, unde întotdeauna am găsit confortul și eficiența care ne-am dorit-o.

Mulțumim din suflet gazdelor și tuturor care au participat la vizita de lucru. Sperăm că experiențe de acest gen vor urma și în alte localități ale raionului cu noi impresii, noi întâlniri și noi colaborări.

Eugen Rotaru — *moment aniversar cu multă muzică bună!*

ECATERINA CEMIRTAN,
directorul Școlii de Muzică din s. Zăicani

La 11 mai în cadrul concertului de dare de seamă a elevilor Școlii de Muzică din s. Zăicani, prietenii, colegii foștii discipoli ai dlui Eugen Rotaru au venit la Casa de cultură pentru a-l felicita și a savura din spectacolul oferit cu multă responsabilitate și profesionalism.

Părintele-paroh Ioan Gînju, Protoereul Mitrofor de la Biserica „Sfânta Treime” din Zăicani a oficiat o slujbă de sănătate pentru profesorul E. Rotaru și familia sa frumoasă.

În deschidere, cei prezenți în sală au comemorat cu un minut de reculegere plecarea în eternitate a personalităților din lumea culturală a satului Zăicani: Iacob Burghiu, Vasile Tăbărtă, Ion Sebastian Rotaru...

De multe ori suntem înconjurați de oameni minunați, despre care nici nu bănuim câte calități frumoase ascund, ce pasiuni au, cât de bogată le este lumea interioară și trăirile. Ne bucurăm când îi redescoperim, deoarece ei își împărtășesc cu bucurie bogățiile spirituale cu noi, necerând ceva în schimb, doar poate un zâmbet sau o îmbrățișare, ori noi suntem cei, care beneficiem de o încărcătură pozitivă, de emoții frumoase, înălțătoare de momente revelatoare, care sînt tot mai rare în rutina cenușie a cotidianului. Și deoarece ne oferă din căldura lor cu generozitate, le suntem recunoscători pentru faptul că ne sînt aproape, că ne iubesc necondiționat, că sunt așa cum sunt.

Din rândul oamenilor minunați a acestei vetre strămoșești face parte și dl Eugen Rotaru - profesor de instrumente aerofone la Școala de Muzică pentru Copii din s. Zăicani, care zilele trecute și-a deschis larg porțile sufletului pentru prietenii, rude, colegi, discipoli și foști discipoli în cadrul unui concert omagial sub genericul „Muzica sufletului meu”, unde și-a delectat invitații cu un program artistic variat.

Și așa cum e frumos, dl E. Rotaru a fost înconjurat de mulți oaspeți și prietenii, care îl apreciază nu numai datorită talentului său profesional, dar și pentru omenia sa, pentru calitățile sale deosebite, pentru urmele frumoase lăsate în urma sa.

E. Rotaru este profesorul rabdator

și creativ, calm și ingenios, îndragostit în discipolii săi, cărora le împărtășește din cunoștințe continuu și nelimitat; este persoana, care posedă frumoasele creații ale poporului nostru, întru pastrarea te-

zaurului muzical al neamului strămoșesc. Dumnealui face parte din categoria de persoane, care muncesc mult, cu daruire de sine, cu multa pasiune, rămânând fidel, receptiv și mereu pasionat, atât pe plan profesional, cât și pe cel personal.

Dl E. Rotaru este muzicianul de excepție care știe să găsească cele mai potrivite melodii pentru diferite categorii de vârstă, să le facă aranjament, ca apoi să le aducă la sufletul copiilor, care au nevoie de cântecul neamului nostru. Profesionist, îndrăgostit de meserie, a muncit foarte mult la crearea culturii generației în creștere. A instrui și a educa multe generații de copii, multora dintre ei formându-le vocația și soarta, obiectivul suprem fiind dezvoltarea multilaterală a copiilor.

Eugen Rotaru a fost omagiat ca pedagog și dirigor de fanfară. Aplecarea sa către muzica de fanfară este una firească, „drogul” acesta îi este foarte scump.

Fanfara este orchestra menită cumva să-i întregască spiritul de creator. Mulțumim elevilor, care ani la rând au fost împreună cu profesorul lor, pentru dis-

ciplină, perseverență, talent, pentru felul în care știu să ne ofere frumusețe în acest gen de muzică, tot mai rar întâlnit prin părțile noastre și care necesită o muncă enormă până la final.

Au fost momente de absolută virtuozitate, felicitări maestre, felicitări dragilor noștri absolvenți... foarte multe buchete de flori însoțite de respectul și prețuirea, pentru munca depusă zi de zi pe parcursul a 41 ani de activitate. Florile sînt expresia supremă a admirației noastre.

Concertul a fost conceput și realizat ca o paradă a instrumentelor care se studiază în școala de muzică, dar a predominat clasa de clarinet și saxofon a maestrului E. Rotaru. Cartea de vizită a fost totuși evoluarea fanfarei în stilul profesorului E. Rotaru.

Au mai participat la sărbătoarea noastră ansamblul de muzică și dansuri populare „Moștenitorii” din Râșcani, îndrumați și instruiți de dna Elena Crețu și dl Mihai Sacaliuc, care au dat o vibrație cutremurătoare spectacolului.

Ansamblul folcloric „Moștenitorii” din sat a evoluat cu câteva cântece de glumă, iar elevii claselor I, II au ridicat sala în picioare cu „Cântec despre căciulă”. Tot în picioare sala l-a aplaudat și pe omagiat când a cântat solo la saxofon. Atmosfera unică, asigurată de sunetele diferitor instrumente muzicale și acompaniate de dl E. Rotaru, sau perindat convingător în fața unui public foarte receptiv și exigent.

În scenă au urcat cu cuvinte frumoase de felicitare, diplome de onoare și multe, multe flori Președintele raionului Râșcani, dl Ion Parea, vicepreședintele dna Galina Zamurdac, cosilierul raional dl Mircea Cherdivară, Șefa Secției Cultură dna Emilia Garbuz, primarul satului dl Vasile Ciubară, colegi din școală, foștii și actualii elevi, părinți, rude, prietenii...

Publicul a avut parte de un spectacol de zile mari.

Sfârșitul a fost fenomenal: cu pocale de șampanie, focuri de artificii, pocnitori și tradiționalul „La mulți ani” cântat de toți. Ne-am convins încă odată de spusele lui Lucian Blaga - „Veșnicia s-a născut la sat!”

Dicționar de Etnomuzicologie

Caloian (gr. *Kalos* = „frumos” și *iani* = „om”): ceremonial preistoric de invocare a ploii printr-un rit funerar, întâlnit în Muntenia, Dobrogea, Moldova și Oltenia, practicat de către copii, pe timp de secetă, întâlnit sub diferite denumiri: *Scaloian*, *Iene*, *Chelogas* (Iași), *Momâie* (Vrancea), *Mumulită și ploia* (Teleorman), *Muma ploii* (Oltenia). În Republica Moldova a circulat cu mai multe denumiri: *Scaloian*, *Călucean*, *Calian*, *Pui îngropat*, *Păpușa*, *Mortul*, *Păpăhaia*, *Păpădaia*, *Papahula-Hula* ș.a. Zeitate a ploii, *Caloianul* este întruchipat de o figură antropomorfă în chip de păpușă de până la 50 de cm, confecționată de copii din argilă, cârpe sau lemn, înveșmântată cu verdeață, flori și care este așezată în sicriu. Data desfășurării este sorocită pentru a treia zi a Paștelui, marți sau a treia săptămână după Paște, joi. Scenariul funerar începe după perioada de pregătire, cu imitarea înmormântării după obișnuitele canoane: *difunct*, *alai însoțitor*, *bocet*, *lumânări aprinse*, *preot*, *steaguri* și *înhumarea* într-un loc anume, de regulă, în lanul cu grâne, pe malul unei ape sau lângă o fântână. Ceremonia este reluată după trei zile cu dezgroparea, bocirea, dezmembrarea și aruncarea *Caloianului* într-o fântână părăsită sau într-o apă curgătoare. Acest act de magie imitativă simbolizează trimiterea după cheile porții cerești care îndiguesc căderea ploilor. Ospățul funerar încheie ceremonialul. Forma muzical-artistică a cântecului de *Caloian* este înrudită cu cea a ceremonialului înmormântării sau cu bocetul. Melodia reprezintă o cântare în stil *recitativ*, de factură silabică. Ritmul are structură liberă – *rubato*, formă ce se manifestă între elementele de expresie a vorbirii și cântului. Unitățile ritmice se îmbină într-o mișcare liberă. Dimensiunea rândurilor melodice poate să difere. Melodia vădește substrat pentatonic și se desfășoară pe sunetele frigidului. Forma de construcție constă din două-trei rânduri melodice asemănătoare, cu o repetare liberă a lor. Imaginea muzicală rezultă dintr-o melopee lentă, monotonă, cu o întindere de cvintă. Mersul melodic coborâtor și forma liberă a ritmului vădesc vechimea cântecului. Este practicat sporadic până în prezent, însă pe o arie redusă de răspândire la sate, cu o frecvență mai mare în localitățile din Bugeac, fapt motivabil prin anotimpurile secetoase periodice în partea de sud a Moldovei din stânga Prutului. În unele localități (Corbul-Dondușeni, Ochiul Alb-Drichia) înhumarea *Caloianului* are loc pe melodia de bocet a *Paparudei*, iar în localitățile din centrul țării (Teleşeu-Orhei, Bălăurești-Nisporeni), obiceiul se confundă cu denumirea *Paparudei*.

Cante flamenco (sp. *cante flamenco* = “a cânta flamenco”, “piesa flamenco”): gen muzical liric caracteristic culturii populare sud-spaniole și vehiculat cu precădere în regiunea Andaluzia, dar și în regiunile Extramadura și Murcia, care au adus o contribuție semnificativă la îmbogățirea și dezvoltarea genului. Totodată, este și un stil specific de interpretare. Originea *cante flamenco*-ului este una disputată. Se presupune că vocabula „flamenco” (fără a se cunoaște etimologia și semantica exactă), preluată din jargonul secolului al XVIII-lea, a fost însușită mai târziu (în sec. al XIX-lea) de către țiganii naturalizați din provinciile sud-vestice ale Spaniei, în special de către cei din Sevilla și Cádiz, care au început să se identifice cu numele „flamenco”, fapt ce i-a determinat pe unii specialiști să-i atribuie sensul de “gitano andaluzado” sau „cante gitano-andaluz”, recte: “cântecul țiganilor andaluzieni”. În realitate, genul muzical în discuție nu poate fi atribuit în exclusivitate doar țiganilor, întrucât purtători de *flamenco* au fost mult mai multe comunități decât cea a țiganilor, inclusiv colectivități din afara Andaluziei. În plus, în această regiune spaniolă există un folclor muzical diferit de *cante flamenco*. Acesta din urmă mai include, alături de cântec, și interpretarea instrumentală la chitară (așa-zisul *guitarra flamenca*) și exprimarea coregrafică (așa-numitul *baile flamenco*). Toate acestea au determinat ulterior la dezvoltarea mai multor forme muzicale (complementare, adiacente sau diferite). La evoluția genului au contribuit în egală măsură și influențele culturii islamice, sefardice, latino-americane, în special cubaneze, generând alte câteva subgenuri. Astfel că, actualmente, bogăție de forme și genuri ale *cante flamenco*-ului include astfel de denumiri precum *tona*, *siguriya*, *solea*, *saeta*, *verdiales*, *habanera*, *rondeña*, *malageña*, *granadina* ș.a. Există forme (stiluri) muzical-folclorice care nu sunt considerate a fi forme autentice de *cante flamenco* de către puriști. Exemplele unor astfel de stiluri includ denumiri precum *sevillanas*, *farruca*, *garrotin* și *rumba cubaneză*. Acestea sunt forme de cântec și dans popular din Andaluzia, din alte provincii spaniole, inclusiv Galicia și Asturias, precum și din America de Sud, care au fost ușor influențate de formele tradiționale de *flamenco*. În lexiconul muzicologic mai circulă astfel de sintagme precum *cante jondo* („cântec profundă”) sau *cante andaluz* („cântec andaluzian”). Muzica *cante flamenco*-ului se caracterizează

dr. VICTOR GHILAȘ

prin desen muzical bogat ornamentat, suport ritmic variat și un modalism aparte, în care se regăsesc nuanțe ale muzicii indiene și arabe.

Capră (Jocul Caprei): joc practicat în cadrul obiceiurilor de Anul Nou, pe alocuri și de Crăciun: de Anul Nou este preferat în Moldova și Muntenia, iar de Crăciun în Transilvania. Prezența în repertoriul comunităților din arealul carpato-dunărean a obiceiului este consemnată și descrisă de către D.Cantemir și Fr.J.Sulzer. Zona geografică de răspândire particularizează *Jocul Caprei* sub aspectul denumirii lui: *cerb* (Hunedoara, îndeosebi Țara Hațegului), *capră* (Moldova), *țurcă, turcă* (Transilvania), *brezoaie* (Muntenia). Maska zoomorfă (un ins disimulat, închipuind capul decorat al caprei sau al altui animal) este însoțită de ceata colindătorilor. Ajunsă la casa gospodarilor, ceata cântă mai întâi colindele, după care urmează jocul măștii. Efectul estetic specific constă din poliritmia obținută din combinarea ritmului pașilor de dans cu clinchetul clopoșeilor care împodobesc vestimentația travestitului, și loviturile sacadate date de maxilarul inferior al măștii. Cel deghizat deschide și închide gura măștii de animal, clămpănind maxilarele acesteia cu ajutorul unei sfori. Finalul jocului – căderea măștii la pământ, simularea morții animalului sacru (acesta este „sacrificat” pentru prosperitatea vegetației) cu învierea-i ulterioară prin practici magice reprezintă o continuare a ritualurilor din vechiul cult dionisiac practicat de strămoșii traci. Jocul *Caprei* și al alaiului însoțitor se desfășoară pe o melodie proprie (cu text sau instrumentală), organizată în sistemul ritmic *aksak*. Mișcarea ritmică de acest tip se desfășoară în cadrul melodiei dansului pe formule compuse din trei valori temporale cumulative: optime + optime + optime cu punct. Fiecare dintre acestea au o anumită autonomie și o funcție precisă în desenul ritmic, optimea reprezentând cumulativ calitățile ritmului binar, optimea cu punct – pe cele ale ritmului ternar. În rezultat, jocul și contrapunerea într-o relație dialectică a diferitelor durate însumate generează această subtilă pulsație asimetrică. Totodată, „*proiec-tarea în timp a accentului ritmic*” (după B.Bartók) conferă valorii punctate pondere deosebită atât ca intensitate, cât și ca expresie. Mai rar, jocul *Caprei* poate să se desfășoare pe melodii de structură binară. Deși scenariul acestei reprezentări artistico-teatrale este unul unitar pe întreg teritoriul Republicii Moldova, pot fi întâlnite și variante locale. Bunăoară, în sudul țării (satul Crihana, raionul Cahul) obiceiul este practicat până în prezent cu participarea în mini-spectacol a trei căprițe, în satul Abaclia, raionul Cimișlia – cu șapte căprițe.

Catalectic, vers ~ (gr. *Katalectikos* = “incomplet”): **C**vers (grec sau latin) popular cântat de formă incompletă. Chiar dacă se termină printr-un picior incomplet, el nu influențează tiparul metric (hexasilabic sau octosilabic). Versul *catalectic* este caracteristic versificației din cântecul tradițional românesc. De regulă, versul popular cântat își menține același tipar pe toată întinderea cântecului. Denumirea este preluată și de versificația modernă. În poezia populară românească este frecventă izometria cu două tipare metrice de bază: hexasilabic (tripodic) și octosilabic (tetrapodic).

De exemplu,

a. versul octosilabic catalectic (tetrapodie):

*Frundzi verdi de bujor
Plângi-mă maică cu dor.
C-am scos plugu' din ocol
Șă-am mers di-am arat cu dor.*

b. versul hexasilabic catalectic (tripodie):

*Maica m-o născut,
Voinic m-o menit,
La zână m-o dat
Și la ea am stat,
Și m-o adăpat,
Putere mi-o dat.*

PRESTĂRI SERVICII POLIGRAFICE

FEP Grafema Libris s.r.l.
Cod fiscal 1003600038636
Cont/decontare 22244011092
Cod plătitor TVA 0402143
BC "Energbank" SA, m. Chișinău fil. Centru
cod bancar ENEGMD 22895

Notograf Prim s.r.l.
Cod fiscal 1009600037527
Cont/decontare 222490100004601
BC "Fincombank" S.A. fil. Nr. 1 Chișinău
cod bancar FTMDMD2X735

mun. Chișinău,
str. București 68, etajul 3, of. 313.
tel/fax: (022) 202-555; 202-553.
mob.: 069-39-29-09; 069-022-237

Literatură de specialitate și beletristică

Nr.	Denumire	Pagini	Preț (lei)
1.	Abecedarul muzicii și solfegiul (Clasa I-II), L. Țurcanu, A. Țurcanu	192 p.	50
2.	Abecedarul muzicii și solfegiul (Clasa III-IV), L. Țurcanu, A. Țurcanu	122 p.	50
3.	Literatura Muzicală (p/u șc. Arte/Muzică), (anii I-II de studii), S. Badrajan, A. Rojnovceanu, S. Rotaru	236 p.	50
4.	Literatura Muzicală (p/u șc. Arte/ Muzică), (anii III-IV de studii), S. Badrajan, A. Rojnovceanu, S. Rotaru	278 p.	50
5.	Arta Muzicală din R.M. Academia de Știință a Moldovei Institutul Patrimoniul Cultural	952p.	120
6.	Muzică etnică: tradiție și valoare V. Ghilaș	296 p.	20
7.	Învățământul Muzical în Moldova Gleb Ciacovski-Mereșanu	276 p.	20
8.	Alină dorule alină (Cântece și melodii populare din Moldova și Bucovina), Dumitru Blajinu	352 p.	100
9.	Melodii de pe coline vol.II (partituri pentru orchestre de muzică populară), Serghei Ciuhrii	152 p.	30
10.	Ține-mă dorule lin (piese corale), Eugen Mamot	116 p.	30
11.	Cântece de dor (pentru diverse formații vocale), V. Nevoie	74 p.	30

Nr.	Denumire	Pagini	Preț (lei)
12.	Plaiul meu (coruri), Victor Nevoie	126 p.	30
13.	Nouă azi ne-a răsărit (colinde de Crăciun)	146 p.	30
14.	Și îngerii ca omul plâng (cântece și poezii de autor), Maria Stoianov	190 p.	20
15.	Gânduri țesute-n suflet (cântece și poezii de autor), Maria Stoianov	200 p.	20
16.	Grigore Grigoriu (viața și creația — album), Ion Proca	248 p.	100
17.	Nicolae Sulac (Mai aproape de departe), Ion Proca	264 p.	30
18.	La Oină (roman), Ion Proca	160 p.	20
19.	Poiana cu heruvimi (figuri ilustre: scriitori, actori...), Ion Proca	248 p.	40
20.	Din cartea copilăriei (poezii pentru copii), Traianus	16 p.	5
21.	Alfabetul Vesel (poezii pentru copii), Ianoș Țurcanu	32 p.	10
22.	Ce ascund cuvintele (poezii pentru copii), Ianoș Țurcanu	36 p.	30
23.	Carte de dragoste (poezii), Ianoș Țurcanu	180 p.	20
24.	Viespea (povestiri), Ion Gorgan	92 p.	10
25.	Cetatea de Cuvinte (Antologie, Scriitori Soroceni), Petre Popa	680 p.	70
26.	Cinegetica (dicționar explicativ), Tudor Colac	300 p.	70

«MAGIA LITERELOR»

joc pentru copii (alfabet)

40
lei

«MAGIA CIFRELOR»

joc pentru copii (cifre)

35
lei

«POIENIȚA VERDE»

joc pentru copii (flora, fauna)

35
lei

«Magia Literelor»,
«Magia Cifrelor»
și «Poienița verde»
sunt jocuri propuse
copiilor cu vârsta între
4-10 ani.

Nr. d/o	Registre Case de cultură, Școli de muzică	Preț (lei)
1.	Registrul de evidență a activității Casei de Cultură (anexa nr. 2 Regulamentul-tip)	14
2.	Registrul de evidență a activității formației artistice de amatori (aprobat Ministerului Culturii nr. 102 din 26 aprilie 2007)	14
3.	Registrul general de evidență a reușitei elevilor (pentru director)	14
4.	Registrul de evidență a șarjei pedagogice profesori și corepetitori	14
5.	Registrul de evidență a probelor de admitere	9
6.	Reistrul frecvenței și reușitei elevilor la disciplinele de grup	7
7.	Catalogul frecvenței și reușitei al elevilor (individual)	5
8.	Planul individual	5
9.	Cartea de evidență a lecțiilor asistate	10
10.	Proiect de lungă durată pentru disciplinele de grup	5
11.	Registrul proceselor—verbale colocvii, concerte academice, expoziții, examene	10
12.	Registrul proceselor—verbale ale consiliilor profesoriale	10
13.	Registrul proceselor—verbale ale ședințelor secțiilor	10
14.	Registrul de evidență a frecvenței profesorilor la serviciu	10
15.	CertIFICATE (de absolvire), (copertă tare, bumvenil)	25

Nr. d/o	Documente pentru biblioteci publice	Detalii	Preț (lei)
1.	Registrul mișcarea fondurilor	A4, 150 p., ofset	14
2.	Registrul inventar	A4, 200 p., ofset	25
3.	Caiet de evidență a activității bibliotecii	A4, 60 p., ofset	14
4.	Caiet de evidență a documentelor recepționate în schimbul celor pierdute	A4, 50 p., ofset	9
5.	Fișa cititorului	A5, ofset 1+1	0.10
6.	Adaos la formularul cititorului	A5, ofset 1+1	0.10
7.	Fișa catalog liniată	7x11, ofset	0.05
8.	Fișa catalog curată	7x11, ofset	0.03
9.	Fișa cărții	8x11, ofset	0.05
10.	Fișa evidenței zilnice	A4, ofset	0.18
11.	Fișa de evidență a ziarelor	8x11, ofset	0.05
12.	Fișa de evidență a revistelor	8x11, ofset	0.05
13.	Despărțitoare de catalog de centru	carton 250 g. ștanțate	0.5
14.	Despărțitoare de catalog de dreapta	carton 250 g. ștanțate	0.5
15.	Despărțitoare de catalog de stânga	carton 250 g. ștanțate	0.5
16.	Despărțitor de poliță	carton tare	4
17.	Fișa de înscriere la bibliotecă	carton 220 g.	0,2
18.	Fișa contract	carton 220 g.	0,4

Editura „Notograf Prim“ s.r.l.
Tipografia F.E.P. Grafema Libris s.r.l

Adresa: or. Chișinău, str. București, 68, of. 313, 314

Tel.: (+373 22) 22-37-86, 20-25-53

Tel./Fax: (+373 22) 20-25-55

E-mail: notografprim@gmail.com
grafemalibris@gmail.com

TABLOUL REPUBLICAN DE ABONARE LA REVISTA „REALITĂȚI CULTURALE”, NR. 6 (24)

Nr. d/o	Raionul/ Municipiul	Nr. abonați	Inst. de cultură	Responsabil de ediție (zonal)
1	Ialoveni	70	61	Claudia Șerșun (0268) 26 004
2	Orhei	68	127	Gheorghe Guriuc (0235) 22 648 Lidia Sitaru (0235) 23 684
3	Hâncești	41	118	Ion Tulbu (0269) 23 070
4	Fălești	39	122	Grigorie Budu (0259) 22 648
5	Edineț	35	92	Rodica Popa (0246) 22 648
6	Criuleni	39	61	Valentina Bobeico (0248) 22 323 Maria Rapcia
7	Ungheni	34	126	Eugenia Baroncia (0236) 22 648
8	Strășeni	30	71	Nadia Pădure (0237) 22 244
9	Anenii Noi	27	72	Vasile Moroșanu (0265) 24 349
10	Călărași	26	90	Sergiu Cojocar (0244) 20 840
11	Bălți	27	23	Vera Caraulan (0231) 25 083
12	Șoldănești	28	64	Grigore Zănoagă (0272) 24 310
13	Glodeni	23	69	Vecislav Barat (0249) 22 648
14	Briceni	22	68	Ilie Zagorciuc (0247) 22 648
15	Soroca	20	125	Grigore Bucătaru (0230) 23 124
16	Nisporeni	21	68	Aurelia Andronache (0264) 23 711
17	Râșcani	20	99	Emilia Garbus (0256) 22 648
18	Ștefan-Vodă	19	67	Valentina Uță (0242) 22 648
19	Cimișlia	19	74	Ștefan Buză (0241) 22 648
20	Rezina	17	73	Angela Racu (0254) 24 412
21	Căușeni	20	84	Fiodor Garaba (0243) 22 486
22	Dubăsari	14	34	Valentina Semionov (0248) 44 753
23	Telenești	14	97	Pavel Casian (0258) 22 648
24	Drochia	12	81	Petru Ababii (0252) 22 648
25	Cantemir	13	92	Nicolae Efticov (0273) 22 648
26	Florești	10	119	
27	Leova	11	70	Mihai Suruc (0263) 24 175
28	Dondușeni	10	48	Liuba Dănuță (0251) 24 272
29	Ocnîța	9	68	Ludmila Belonoșca (0271) 21 429
30	Chișinău	7	68	
31	Sângerei	6	99	Valeriu Rusu (0262) 21 898
32	Cahul	4	103	Ion Pascal (0299) 22 255
33	Basarabeasca	2	25	Mihai Caici (0297) 21 043
34	UTAG (Ceadăr-Lunga)	1	81	
35	Taraclia	0	52	

Total tiraj: 771 ex.

DIPLOME de la 5 lei per exemplar + design

INVITAȚII de la 3 lei per exemplar + design

AFIȘE de la 1 leu per exemplar + design

BUCLETE de la 8 lei per exemplar + design

ECUSOANE de la 1 leu per exemplar + design

CĂRȚI DE VIZITĂ de la 1 leu per exemplar + design

Cu dor și drag de Nicolae Sulac

„Hai, măi frați, ș-om trăi bine...”

Ziua Internațională a Dansului la Râșcani